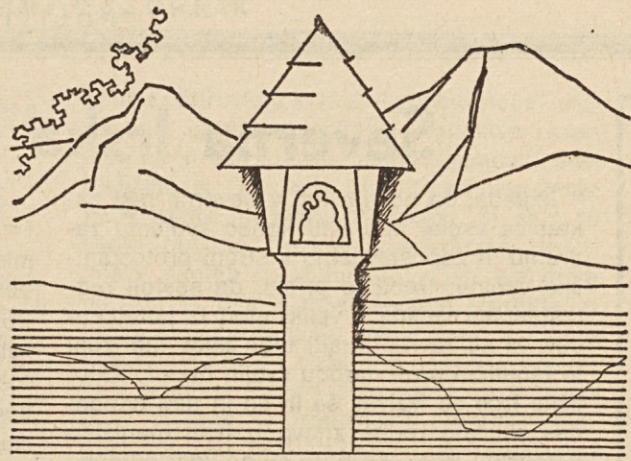

NAS TEDNIK

KULTURNO
POLITIČNO
GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P. b. b.

LETNIK XXIII. / ŠTEVILKA 34

CELOVEC, DNE 19. AVGUSTA 1971

CENA 2.50 ŠILINGA

Celovški lesni sejem — merilo koroškega gospodarstva?

(Dipl. trg. Jože Habernik)

Minil je 20. Celovški lesni velesejem. Mnogo naših ljudi si ga je ogledalo. Kakšen je bil? Tu moramo razlikovati med osebami, ki gredo na sejem, da bi si ogledali, kaj so drugi ustvarili, kaj bi od tega mogli doma uporabiti, malo popili ter se zabavali, nato pa odšli zopet domov in osebami, ki vidijo v sejmu ogledalo razvoja koroškega gospodarstva.

Sejem je letos trajal samo 9 dni, torej 2 dni manj kot lani. Zakaj? Razstavljalci na sejmu v glavnem niso interesirani nad publiko, ki se samo sprehaja, ampak si želijo obiska pravih interesentov. Ti pa bi prišli tudi v primeru, če bi sejem trajal samo 5 dni. Efekt pa bi bil morda isti. Poleg tega pa bi se še stroški skrajšali. Najbrž bo lesni sejem v naslednjih letih trajal še manj kakor 9 dni. To pomeni seveda izgubo za zabavni sektor sejma — ta pa nikakor ni merilo za gospodarstvo, ampak samo stranski pojav.

Udeležba podjetij iz vzhodnih držav je bila letos dokaj razveseljiva. 70 podjetij, med njimi prvič tudi sovjetski zastopnik, je razstavljalo na lesnem sejmu. Direktor sejma dr. Klendienst je to razvitje pozdravil in menil, da naj bi bil lesni sejem tudi nekako središče lesnega trgovanja med Vzhodom in Zapadom.

Glavni odjemalci avstrijskega lesa, lesnih izdelkov ter pohištva v zadnjem letu so bili Italija, Nemčija, EFTA-države ter v vedno večjem obsegu tudi Jugoslavija. Treba je omeniti, da je šel izvoz v Italijo v zadnjih letih krepko nazaj. Treba se bo v naslednjih letih osredotočiti na čim večji izvoz pohištva, kar se je v zadnjih letih precej zmanjšalo.

Pravo ogorčenje sta vzbudila pri nekaterih koroških časopisih tudi izjavi predsednikov slovenske in hrvaške komore za trgo-

vino Kreseta in dr. Gasparoviča, da bodo uvoze v Jugoslavijo omejili, če se trgovska bilanca med Hrvaško in Slovenijo na eni strani in Avstrijo na drugi strani ne bo izboljšala. Deficit Jugoslavije z Avstrijo je v prvem polletju 1971 narasel na 655 milijonov novih dinarjev, kar pomeni totalen poraz jugoslovanskih ukrepov za večji izvoz v Avstrijo. Medtem ko Volkszeitung piše: „Jugoslovansko gospodarstvo prosi Avstrijo za pomoč“ in Kleine Zeitung: „Jugoslavija grozi z omejitvijo uvoza“, edinole „Kärntner Tageszeitung“ omenja tudi dejstvo, da imajo jugoslovanske firme s prodajo v Avstriji in na Koroškem velike težave, ki imajo tudi zgodovinske vzroke. Slovenski prezident komore je govoril tudi o težavah, ki jih imajo

DOBRLA VAS:

Da dokažemo našo pripravljenost za odkrito sodelovanje v občinski sobi, smo se po zadnjih občinskih volitvah pri volitvi župana odločili, da naš glas damo kandidatu najmočnejše stranke. Bila je to SPÖ, ki je kandidirala dosedanjega župana ravno Adolfa Hafnerja. V začetku je kazalo, da ima g. župan razumevanje za naše želje. Izgledalo je, da hoče našemu mandatarju pripomoči k soodločanju v važnejših pododborih. Žal sta obe veliki stranki končno odločili le tako, da smo mi bili potisnjeni v stran. Tako sme naš mandatar soodločati, kakšne klopi ali table naj pridejo v razne razrede, koliko naj se porabi za živinorejo in škropiva in s tem je njegov delokrog v glavnem že izčrpan. Naši želji, da bi mogli sodelovati v odboru za kulturo in tujski promet, se ni ugodilo. Izgleda, da so se bali, da naša prisot-

slovenska podjetja pri ustanavljanju subpodjetij na Koroškem in pri tem omenil tudi tovarno filtrov v Šmihelu. Medtem ko je deficit stvar gospodarske moči in gospodarske politike (razen prej omenjenih resentimajev) vsake države, zadnja ugotovitev gospoda Kreseta ne more in ne sme biti merilo koroškega gospodarstva.

Dober opazovalec sejma bi zaključil: Lesni sejem je kot posredovalec med vzhodnim in zahodnim gospodarstvom ubral pravo pot. Razstava pohištva je bila letos zadovoljiva in pohištveni obrati se bodo trudili za čim večji izvoz. Škoda je, da niso avstrijska podjetja, ki izdelavajo stroje za obdelavo lesa, bila na sejmu zastopana v večjem številu in z večjo izbiro. Skrajšanje trajanja sejma od 11 na 9 dni je treba oceniti pozitivno za resne interesente. Še bolj pa naj bi se pri tem sejmu videla povezava gospodarstva med deželami Alpe-Jadran, kar bi prineslo še posebno nam Slovincem večje možnosti sodelovanja.

Besede in dejanja

nost v odboru za kulturo ne bi skvarila njih koncepta, po katerem naj se pri vseh kulturnih prireditvah, ki jih občina uprizoni v razvedrilo tujim gostom, naš kraj pokaže kot čisto nemški. Bala so se slov. pesmi v teh programih, ker ta bi dokazala, da ima slovenski narod na Koroškem staro kulturo in tradicijo, da je vse to, kar se kaže kot svojstveno Koroško, slovenskega izvora. To seveda ni zaželeno. Zato pesmi s slovenskim besedilom ne smejo na program. Narod, ki živi tu, naj se tujcem predoči kot neko brez-kulturno in brezgodovinsko pleme.

Kako potrebna bi bila prisotnost našega mandatarja v odboru za kulturo, se je izkazalo že na seji 15. decembra 1970, ko je prišlo do razdelitve denarja, namenjenega za kulturne svrhe. Odbor za kulturo, ki je predlagal, kako naj se ta denar razdeli, slovenske Farne mladine sploh ni upošteval. Slovenski mandatar je na vprašanje, zakaj slovenske Farne mladine niso upoštevali, dobil odgovor, da ona za podporo ni zaprosila. Ko je bila tudi druga prošnja Farne mladine odbita, je, kakor izgleda, gospodu županu bilo le nekoliko nerodno. Pustil je slovenski Farni mladini iz etaja, s katerim on sam razpolaga, izplačati 1000 šilingov.

Še enkrat se je naš župan izkazal uvidevnega. To je bilo ob priliki oddaj štipendij di-

Nacistična golazen ponovno zasmrdela po Koroški

„Neznani“ ponočnjaki so bili zopet aktivni. Tokrat, in sicer 12. avgusta t. l., so se spravili nad rebrško pokopališče, kjer med drugim počivajo žrtve nacizma. Mislijo, da je treba grobišče nekoliko „našmirati“ ter obogatiti z napismi kot: JUGO — TITO — PARTISANOS — NAZI RAUS, IHR SCHWEINE. Ne morejo razumeti, da živijo tu Slovenci ter da je potrebno se pokloniti spominu vseh tistih, ki so darovali svojo največjo dragocenost — življenje — za svobodo! Tembolj pa poznajo „kulturo“, ki od same nacifašistične gnilobe smrdi ter še zmeraj ni nehala smrdeti!

In kaj pravijo k temu dogodku naše pridne koroške oblasti? Vprašamo jih, če so že sploh kaj slišale o zgoraj imenovanem zločinu?! Naši dnevniki pač o tem ne vedo ničesar poročati. Molčijo kot lipov bog; kakor da jim je zmanjkalo pisalnih strojev! Toda če se pojavijo po nekaterih koroških topografskih tablah dvojezični napis, zado- stuje samo naslov ter še kakšen podnaslovček, in stran je polna... Ali skrunitve pokopališč?! O tem poročati se ne splača. Tu pač gre samo za pokopališče...

Izgleda, kot da je tovrstno početje za koroške razmere oziroma z njimi povezano koroško časninarstvo nekaj povsem normalnega. In kdo bi se čudil, da temu ni tako...?

jakom in visokošolcem. Prvim se je namenila enkratna podpora S 500.—, drugim S 800.— Pri pregledu prošnji je slovenski mandatar ugotovil, da večina slovenski dijakov ni zaprosila. Pri seji je predlagal, da naj bi se termin za vloge podaljšal do konca leta. Na priporočilo župana se je to zgodilo in tako so tudi naši dijaki prišli do te enkratne podpore.

Bili smo upravičeni misliti, da imamo širokogrudnega župana, ki vsaj delno poskuša lepe besede o sožitju izpremeniti tudi v stvarnost. Kakor bomo pozneje videli, je nas tudi on razočaral.

Sploh pa je delo našega mandatarja v občini zelo težavno. Predlogi, ki jih on na sejah stavi, se sicer vzamejo na znanje, a se ali sploh ne ali le površno izvedejo. Tako je naš mandatar lani v poznem poletju pri občinski seji opozoril, da so banketi ob cesti proti Mokrijam izprani ter da obstoji nevarnost za cesto, da jo kakšno ne-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Nixon ukrepa

Od leta 1944 do zadnje nedelje zvečer se je lahko ameriški dolar primerjal z zlatom; imel je več ali manj isto vrednost kot zlato. To se pravi: oficialno znaša unča čistega zlata (Unze Feingold) 35 dolarjev. Nixon je napravil tovrstnemu valutnemu sistemu čez noč konec. Od zadnjega ponedeljka naprej Združene države niso več pripravljene, zneskov v dolarju, ki jih ponujajo druge narodne banke, zamenjati z zlatom.

Toda to še ni vse. Nixon je nadalje napovedal, da bodo Združene države vso importno blago obložile s 10-odstotnim davkom. Z drugimi besedami: države, ki izvažajo v Združene države svoje produkte, bodo morale podražiti svoje eksportno blago. Ako pa bi se zgodilo, da bi le-te države podlegle konkurenci ameriških firm, bodo Američani vsekakor dali totalno prednost domačim izdelkom. Ob vsem tem so predvsem evropske države ogrožene hudega gospodarskega udarca.

Vrhu tega namerava Nixon zasledovati politiko davčne obremenitve. To naj bi hkrati

privedlo razne ameriške firme do spoznanja, da bi naj več investirali doma ter ne toliko v tujini (predvsem v Evropi). Končno pa še namerava Nixon denarna sredstva, ki so namenjena pomoči za tuje države, močno reducirati.

Vsi ti primeri oziroma Nixonovi gospodarski ukrepi kažejo eno: da dolar davno ni več „zdrav“. Gospodarski strokovnjaki ga označujejo kot „bolno valuto“. Nič čuda: Amerika je za tuje države izdala mnogo kapitala, ni ga pa mogla od teh držav po nobeni drugi poti nazaj zaslužiti. Pomislimo na Vietnam, na ameriške divizije v Evropi, Afriki, Aziji...! Predočimo si ogromne gospodarske pomoči, ki jih od ZDA predvsem sprejema „tretji svet“. S tem je pač hotela dokazati, da je najmočnejša sila na svetu.

Ali Nixon vedno bolj spregleda, da se taka politika ne more srečno končati: zato njegovi zgoraj imenovani ukrepi, ki so ena sama koncentracija na znotraj ter ne več toliko navzven!

ZDRUŽEVANJE OBČIN

DR. L. SIENČNIK

Na zadnji dobrolski občinski seji se je govorilo tudi o spojitvi občine Globasnica in občine Dobrla vas. Je to želja ÖVP, ki bi na ta način rada pomagala pri zadnjih občinskih volitvah poraženi ÖVP v Globasnici. Združevanje občin je zanimiv pojav zadnjega časa. Na ta način naj bi se, iz ekonomskih ozirov seveda, občinske uprave centralizirale, zraven, kot navržek, pa bi se še doseglo, da bi se na ta način likvidirale zadnje občine, v katerih imajo Slovenci še kaj besede. O tem se seveda ne govori. Zdi se mi, da je ravno ta prikriti dosežek glavni namen tega združevanja. Germanizacija bi šla hitreje od rok in Heimatdienst bo zadovoljen. Slovenske manjšine, ki se bori za svoj obstoj, ne vpraša nihče po mnenju.

Nekdaj so iz narodnostnih ozirov upravne enote trgali in na ta način sredi strnjenege slovenskega ozemlja, ustvarjali nemške mestne občine. Za časa nacizma so raztrgali prvo slovensko občino Rikarjo vas ter jo razdelili na občine Škocijan, Žitara vas in Dobrla vas. Pred leti so občine okrog Pliberka dali pod furgarsko mesto Pliberk. Sedaj hočejo odpraviti kar celo vrsto občin, med njimi tudi Radiše, ki so šele pred nekaj meseci sklenile, da bodo v občini uradovali dvojezično. Radiše naj bi prišle pod Zrelec, kjer naj bi jih, po želji Heimatdiensta, kmalu ukrotili tamošnji nemško-nacionalni šovinisti. Loga vas naj bi prišla pod ponemčeno Vrbo ob jezeru, Slovenji Plajberk pod Borovlje itd.

Naše oblasti naj bi se zavedale, da so pogodbeno obvezane ščititi narodni obstoj koroških Slovencev in vzgled naj si vzamejo pri Nemcih v Schleßwigu, ki dajo tamošnji danski manjšini ugodnosti, o katerih se mi niti sanjati ne upamo.

Isti pojav lahko opazujemo tudi na Gradiščanskem, kjer so oblasti, delno proti ogorčenemu protestu prebivalstva, posamezne strnjeno hrvaške vasi, ki so do sedaj tvorile lastno občino, združili z nemškimi občinami. Vzrok: ponemčevanje v teh hrvaških vaseh ni prav napredovalo. Koroški zgled je oblasti spravil na misel, da bi z vključitvijo hrvaških vasi v nemška naselja v eno upravno celoto, s seveda nemškim uradnim jezikom, v hrvaška naselja kmalu vrinili razdiralni klin. Vredno je zabeležiti, da se je to združevanje na Gradiščanskem sprožilo za časa socialističnega deželnega glavarja in pod socialistično dunajsko zvezno vlado!

Politično okno v svet

ZDA: Ko so se zmagoviti ameriški vojniki vrnili iz 2. svetovne vojne nazaj domov v Združene države, jih je ameriška javnost veličastno sprejela. In veterani so takoj našli primerno ter ugledno pozicijo v ameriškem gospodarskem aparatu. Tokrat ameriški vojniki ne prihajajo domov iz 2. svetovne vojne, temveč zapuščajo (zanje) porazno vietnamsko bojišče; le-tem pa ne pripravijo veličastnega sprejema — še več: v očeh večine ameriških gospodarskih aparatov so tovrstni veterani odveč. Posledica je znatno število brezposelnih; ali v številnih izraženo: 14,2 odstotkov mladih Amerikancev, ki so se nekaj let borili za ameriške interese, ne najde primerne zaposlitve; število glede vojakov-črncev je v tem primeru še višje: znaša nad 20 odstotkov. Gospodarski krogi argumentirajo, češ da veterani nimajo primerne izobrazbe ipd. Zadnji pa zopet trdijo, da je Amerika dolžna jih v teh zadevah podpirati ter da jim vrhu tega izpolni željo po ugodnejšem življenju. Pri tem jo (Ameriko) opominjajo na težke in bridke ure, ki so jih doživeli v Vietnamu; potemtakem pričakujejo primeren „hvala lepa“.

Ali dejstvo je: slabo plačano delo za veterane, v številnih primerih pa tudi brezposelnost.

DUNAJ: Od 20. do 24. septembra tega leta se bo na Dunaju odigral kongres avstrijskih sindikatov. Med drugim računajo z obiskom zveznega prezidenta Jonasa ter dunajskega kardinala dr. Königa. Zanimivo je tudi dejstvo, da bo tokrat glavni predavatelj jezuitski pater iz Nemčije, čigar ime je Wallraff. V avstrijski sindikalni zvezi (Österreichischer Gewerkschaftsbund) sami so zastopane sledeče frakcije: socialistična s 35-imi zastopniki, nadalje 6 člani krščanskega sindikata, 3 komunisti, 1 zastopnik Katoliškega delovnega gibanja (Katholische Arbeiterbewegung) ter 1 zastopnik avstrijskih delavcev, ki nosi naziv „nepriestranski“.

MOSKVA: Znani sovjetski pisatelj ter nositelj Nobelove nagrade Aleksander Solženicin, protestira v odprtem pismu proti „kriminalnim metodam“ sovjetske varnostne službe (Staatssicherheitsdienst) KGB. Pismo je poslal ministrskemu predsedniku Kosiginu ter šefu ruske KGB Andropovu, datirano pa je z 13. avgustom 1971. Vzrok temu odprtemu pismu je „grdo ravnanje s pisateljem Aleksandrom Gorlovom s strani KGB-agentov.“

V pismu samem piše Solženicin, da je Gorlov obiskal neko posestvo izven Moskve ter da so tam čakali nanj KGB-agenti; le-ti so „ga zvezali, nato potokli ter ga vlekli v gozd, kjer so ga na grozovit način tepili“.

Zanima nas, kako neki bosta na to pismo reagirala Kosigin in Andropov.

PAKISTAN: „Odločili smo se pomesti v Vzhodnem Pakistanu (tj. v pakistanski Bengaliji) z vsakršno vneto po odcepitvi, pa čeprav bi bilo za to treba pobiti 2 milijona ljudi in vladati to pokrajino kot kolonijo 30 prihodnjih let,“ izjavljajo vojaški poveljniki v Dak, ki je glavno mesto Vzhodnega Pakistana. Žrtve vojaškega strahovanja niso samo Indijci, ki sestavljajo 10 odstotkov od 75 milijonov prebivalcev pakistanske Bengalije, temveč tudi muslimani, ki so hoteli 26. marca letos ustanoviti samostojno republiko Banglo Deš.

Sanje tistih, ki so leta 1947 razdelili Indijo v hindujski in muslimanski del ter hoteli napraviti iz dveh po jeziku in mišljenju različnih pokrajin eno samo državo Pakistan, so se sedaj razblinile. Vzhodni Bengalci so postali kolonija Zahodnega Pakistana.

PHNOM PENH: Kambodža zahteva, da naj jo zapusti večina južnovietnamskih vojakov, ki operirajo na kambodžanskem teritoriju. Politični opazovalci sklepajo, da je vzrok tej zahtevi zločinsko ravnanje mnogih južnovietnamskih vojakov namram domačinom — civilistom. Tako npr. domnevajo, da so tuji vojniki v zadnjem tednu približno 50.000 domačinov pregnali iz domačih vasi.

Severna Irska in Koroška

Izgleda, da hočejo Irci v Severni Irski enkrat za vselej napraviti konec svojemu zatiranju in zapostavljanju s strani protestantske večine; treba je pibiti, da sestoji protestantska večina v veliki meri iz potujčencev, ki so ravno zaradi tega tako zagrizeni in fanatični proti narodu svojih dedov. Katoliške Irce so izzivali še in še in tudi dandanes skušajo redno znova izzivati manjšino katoliških Ircev. Le-ti pa so se zdaj odločno postavili po robu protestantom in angleškimi oblastem, ki pod videzom objektivnosti dejansko ščitijo, podpirajo in ščuvajo protestante. Tako dobiva boj obliko državljanske vojne. Angleške čete izvajajo blokado in hišne preiskave. Samo v enem dnevu so zaprle nad 200 „sumljivih“ katoliških Ircev (mimogrede bi samo omenili, da to Slovenci prav dobro poznamo iz časa okupacije)! V zadnjih tednih pa je padlo v uličnih spopadih že nad 20 ljudi, med njimi več vojakov; število ranjenih je seveda višje in sicer računajo s približno 100 ranjenci.

Kaj nam pomenijo ti spopadi med katoliško manjšino ter protestantsko večino na Severnem Irskem?

KAJ PRAVIJO K TEMU JUŽNI TIROLCI?

Št. Jakob in Feriendorf

Kdo neki ne pozna prikupne šentjakobske občine? Je to občina, ki jo tudi naseljujejo Slovenci. Župan se imenuje Gressel, izvoljen pa je bil na listi koroške socialistične stranke.

Gospod Gressel kuje zanimive načrte. Tako hoče ustanoviti na Talah naselbino in sicer za Nemce; le-ta naj bi predstavljala tako imenovani Feriendorf. Socialistični oče šentjakobske občine si pri tem zamišlja neko zaključeno naselje; vsebovalo naj bi mesarijo, trgovino, frizerja — skratka: sploh vse, kar potrebuje tovrstno naselje. Hoče-jo pač dokazati našim naduse cenjenim gostom, kako so širokogrudni, kako gostoljubni ...

Ob vsem tem pa vprašamo šentjakobčane, kaj pravzaprav pravijo k temu načrtu. Težko verjamejo, da bi domačini od teh tujcev oziroma od naselbine za Nemce imeli kako korist, kajti — kakor nam razodeva načrt — živeli bodo tuji gospodje popolnoma svoje življenje, nikakor odvisno od sosedov. Mislimo, da bi moral o tem vprašanju vsak trezno misleči šentjakobčan nekoliko bolj razmišljati ter si beliti svojo glavo! Vsekakor ni celotna zadeva preveč enostavna!

Zanimivo je, da piše naš koroški tisk (=nemško časopisje) večinoma o „ekstremistih na obeh straneh“ („Extremisten auf beiden Seiten“). Tipično gledanje oficialne Koroške! Spomnimo se izjave našega deželnega glavarja Sime, ko je pometal Koroško domovinsko zvezo, ki zahteva likvidacijo koroških Slovencev, ter slovenske skupine, katerih cilj delovanja je enakopravnost obeh narodov, v isti koš. Pri tem se je poslužil jako enostavne, pa vendarle za koroške socialiste tipične formulacije: „Extremisten auf beiden Seiten.“ Z drugimi besedami: boj za upravičeno enakopravnost oboja naša, tolerantna' Koroška kot ekstremizem in s tem je zanjo celotna zadeva rešena. In ker se je treba boriti proti ekstremizmu, se je avtomatično tudi treba boriti proti upravičenim zahtevam koroških Slovencev oziroma Ircev.

Mi pa pravimo: ker se je treba boriti proti puhlim frazam ter obljubam, ki ostajajo obljube, se je treba boriti proti oficialni politiki Koroške!

Še manj enostavno za nas pa more biti občinska politika, ki zasleduje načrtno podseljevanje slovenske Koroške. Nemci pridejo, pokupijo južnokoroško zemljo, domačine pa odrinejo, češ, zdaj smo mi tukaj, saj veste: marka je marka, šiling pa šiling ipd. Z drugimi besedami: to je klasičen primer razprodaje avstrijske zemlje! In kaj pravi k temu naša demokratična ter domovini zvesta oblast? Li spi? Nikakor. PODPIRA tovrstno razprodajo!

Potemtakem nas zanima: kaj bi rekla naša častiljiva mati Avstrija, če bi bilo kaj podobnega v Južnem Tirolu? Kaj neki Južni Tirolci sami? Ter: kje ostajajo zavzeti borci za svojevrednost »svobodne« Koroške? Ali pa se jim je treba boriti samo proti domačinu — Slovincu, ne pa proti razprodaji domače zemlje, ki grozi iz tuje Nemčije?! — Sicer pa smo tudi čuli, da namerava pravtako kapelska občina pod vodstvom socialističnega župana (ter velikega prijatelja koroških Slovencev) Lubasa zgraditi nekje pod Peco počitniško naselje.

Lahko bi ob vsem tem dejali: »Oba Karntn is lei ans ...«

Stališča drugih — odlomki, citati ...

Pa tudi ni prav, če se mi sami prepriščamo malodušno in črnogledosti, misleč, da so nekatere značilnosti, ki jih včasih opažamo pri sebi, tipično slovenske. Prav take značilnosti namreč srečamo pri drugih narodih ali manjšinah, ki jih je trla podobna usoda.

Podložnost, hlapčevanje, pretirana predvidnost, občutje manjvrednosti itd. niso nikaka slovenska značilnost, temveč le vzorec, ki je sprva ohranjal, kasneje pa je postal zaveznik potujčevanja. Zato je zdaj zadnji čas, da se otresemo še poslednjih ostankov tega nam tolikokrat znova vsiljenega ravnjanja, ki torej nikakor ni kaka slovenska posebnost. Podobno ravnajo Nemci v Alzaciji in Loreni, podobno Francozi v Aostii in podobno celo mnogi Tirolci v Italiji.

(Večer, 12. avgusta 1971)

*

Odrezano občestvo veže na matično središče predvsem jezik. Jezik, ki je ogrožen. Jezik pa ni ideološka zadeva. Za matično državo mora torej biti pomembno to, da ne izgubi sinov, ki govore njen jezik, ne pa da si pribori med njimi ideoloških pristašev. Če ji bo bolj pri srcu ideologija kakor konkretni ljudje, bo ona nosila najtežjo odgovornost za njihovo mlačnost in oddaljitev od matičnega središča. (Boris Pahor: „Ne narodne koristi, ampak korist ideologij“)

*

„Najbolj tragično pri tem pa je dejstvo, da je glavna žrtev tega nacionalističnega vzdušja — poleg najrazličnejših političnih in gospodarskih pritiskov — ravno slovenska narodnostna skupnost na Koroškem ... Veliko odgovornost za vse to dogajanje ima tudi celovški ordinarijat; v njegovo dobro voljo bomo verjeli takrat, ko bo primerno ukrepal proti župniku Mucherju (da ne omenjamo mnogih ostalih odprtih vprašanj, npr. slovenskega verouka) ...

(„Novi list“, Trst, 12. avgusta 1971)

*

„Menim, da imamo zato v Sloveniji vsi (...) občutek, da se nam odpirajo in nudijo nove razsežnosti in možnosti za naš razvoj, za delo in napredek.

(Stane Kavčič, predsednik slovenske vlade; izjavo je podal v intervjuju z revijo „Teorija in praksa“ na temo „Slovenija v skupnosti jugoslovanskih narodov“.)

Kakšne koristi pričakujemo od nameravane združitve občin Pliberk-Suha

V zadnji številki NT smo prinesli članek o načrtu za novo teritorialno ureditev občin na Koroškem. Tokrat prinašamo članek, ki ga je sestavil pliberški podžupan, ekonomski svétnik Mirko Kumer in ki obravnava problematiko glede načrtne teritorialne ureditve koroških občin iz vidika PLIBERŠKEGA občinskega politika. Uredništvo

Pred dvesto leti so dali takratni vladarji ustanoviti katastrske občine s približno 60 hišami ali gospodinjstvi. Takrat so izmerili vsa zemljišča in narisali katastrske mape v merilu 1:2880. Postaviti bi morali še tudi uradne mejnike, do česar pa še do danes ni prišlo. Zato zakonodajalec katastrskih map ne prizna za podlago pri ugotavljanju posestne meje, ampak določa za to dolgoletno mirno posestno stanje („den langjährigen ruhigen Besitzstand“).

Po letu 1948 so združili po več takih katastralnih občin v eno politično občino. Pri tem niso imeli vedno srečne roke in so na papirju nastale tvorbe, ki niso odgovarjale gospodarskim potrebam prebivalstva. Takrat pač še niso imeli načela ustanavljanja glavnih osrednjih krajev, kot je to danes vodilo združevanja občin in popravila njih meje. Naj navedem samo nekaj primerov iz Podjune: Plaznica nad Žitaro vasjo spada v občino Bela in morajo Plazničani po cesti mimo občinskega urada Žitaro vas hoditi v oddaljeno Belo, ki ima občinsko pisarno v Železni Kapli, po svojih opravkih na občini. Isto je z Strpno vasjo v šmihelski fari. Potok deli vas na občino Dobrlo vas in Bistri-

co. Drugače je pa cela Strpna vas vsolana v Šmihel in tudi fara je tam in Strpinci nimajo — razen občinske pisarne — z Dobrlo vasjo ničesar opraviti. Podobno je z delom Podkrajca: V šolo hodijo v Libuče, fara jim je Pliberk, spadajo pa v občino Bistrica, ki ima občinsko pisarno v Šmihelu.

Glavni kraj Pliberk je bil ostal takrat zaradi svoje posebnosti kot mesto lastna mala občina z okrog en tisoč prebivalcev. Isto je bilo s trgovino Železna Kapla. Okoliške občine pa niso imele svojega središča in so si svoje občinske pisarne uredile izven občine, v Pliberku oziroma Bela v Železni Kapli. Rekli so si: Ko že po drugih opravkih v mesto ali trg grem, pa še na občini tamkaj zraven opravim. Velik pomen so imeli takrat vpeljani tržni dnevi: v Pliberku torej, v Velikovcu sredi, v Železni Kapli pa nedelja. Takrat so gospodarji šli v te glavne kraje, kjer se je vse zvedelo in prebarantalo.

Taki glavni kraji, kjer bi bila šola, fara, zdravnik, lekarna, okrajno sodišče, več specializiranih trgovin ali pa trgovska hiša, popravilnica traktorjev in avtomobilov in pa kmetijska zadruga s črpalko poleg glavnih obrtnikov in gasilskega oporišča (Stützpunkt), so vzor pri današnjem združevanju in povečevanju občin.

Take povečane občine bi imele potem svoj „Bauhof“ (gradbeni oddelek, ki bi skrbel za občinska pota in občinski vodovod, čistil bi morebitno kanalizacijo in pazil, da bi se okolje ne onesnažilo). Odvažanje smeti in čistota vodá bi spadalo v njegovo

skrb. Pozimi bi čistili sneg in posipali pesek ob poledici.

V občinski pisarni bi se uradniki lahko specializirali. Imeli bi lahko tehniko za gradnje, uradnika za samo knjigovodstvo z malim computerjem, uradnika za matičarstvo (Standesamt) in evidenco ter glavnega vodjo urada. Župan bi bil lahko glavno poklicno nastavljen, saj bi dobil za vsakega občana okroglo dva šilinga odškodnine na mesec in bi lahko ljudje vsak delovni dan z njim govorili.

V Pliberku je vse to že precej uresničeno, osirotela pa je ostala občina Suha, ki ima revno podeželsko prebivalstvo, nič industrije in nič tujskega prometa. To občino bo moral glavni kraj Pliberk sprejeti v svoje okrilje in na Suhi urediti številna gorska pota in razviti s pomočjo privatne iniciative večjo obrtniško ali industrijsko dejavnost. Gospodarsko korist od nameravane združitve bo imela samo Suha, politično pa se ne bo veliko spremenilo, kvečjemu, da bi se okrepila frakcija ÖVP, saj imajo sedaj na Suhi župana avstrijske ljudske stranke, g. Skublna, o katerem smo nedavno brali med drugim tudi v NT. To pa bi šlo na račun oziroma škodo Slovencev, ker glavni kraji bodo tudi centri germanizacije.

P. S.: Če bi združili občini Bistrica in Globasnica, bi bilo treba del Podkrajca in Poniško, ki spada v faro Pliberk, tudi občinsko tja prideliti. Za glavni kraj in sedež občine bi se pa najbrž vnel boj kot v Reggio di Calabria v Italiji. Bolj centralno leži Šmihel kot Globasnica. Starodavna Bistrica bi pa po izgubi nekdanje gospodarske veljave izgubila zdaj še čast nosilke občinskega naslova. Župan pa bi postal najbrž kolega iz Globasnice.

Naše narodno svetišče v Slomškovi prestolnici

(Nadaljevanje)

Kot škofijski šolski nadzornik je leta 1846 v ljubljanskih Novicah števil. 18 objavil članek: „**Bratje sv. Cirila in Metoda v naših šolah**“, kjer je med drugim dejal učiteljem: „Celi svet je vinograd božji. Solunska brata Ciril in Metod sta slovensko trsje toliko čedno in modro obdelovala, da je jelo lepo roditi. Po vsej pravici sv. Ciril in Metod slovenski Slovincem apostola in zaslužita, da ju posnemamo mi, ki obdelujemo v slovenskih krajih vinograd Gospodov. Hvala Bogu, da imata še zdaj v naših krajih lepo število hvalitih bratov, naslediteljev, ki v cerkvi kakor v šoli po njunem slavnem zgledu slovensko trsje obdelujejo.“

Kot spiritual je Slomšek začel tudi z misijonskim delovanjem. Obhajala ga je celo misel, da bi tudi sam odšel v misijone za Friderikom Baragom. Toda ljubezen do lastnega naroda, ki je bil tako zapuščen, ga je zadržala doma. Ta njegova naravna ljubezen pa je bila kmalu cepljena z žlahtno mladiko misijonske ideje. In to se je zgodilo 5. julija 1846, ko je postal lavantinski škof. Pri slovesnem škofovskem posvečenju se je to zgodilo. Predlagatelj Jožef Atestes, ki je v dolgem govoru opisoval pokristjanjenje Slovencev, je Slomšku dejal, da je s škofovskim posvečenjem postal naslednik sv. Cirila in Metoda. Isto mu je dejal Tomaž Koren, ki ga je pozdravil v imenu duhovščine in vernega ljudstva:

„Pravil si nam, da na Moravskem na današnji dan praznujejo god sv. Cirila in Metoda. Mi ga tudi danes praznujemo na poseben način, ko si postal med nami njihov naslednik, saj si nas vedno opominjal: Stopajmo v stopinje sv. Cirila in Metoda!“

Nemirni zgodovinski razvoj v teh letih okrog 1848 je delno oviral to njegovo poslanstvo, delno pa tudi pripravil ugodno razpoloženje za veliko in čisto Ciril-Metodovo idejo. Leta 1851 se je škof Slomšek na tistem odločil, da bo to misijonsko idejo (delovanje za cerkveno zedinjenje Slovencev) razodel svoji duhovščini in vsemu svo-

jemu narodu. Ko je pa šel na posvet k ljubljanskemu škofu, je na potu nevarno zbolel in v Celju obležal, da ni mogel v Brežice na duhovne vaje, kjer je nameraval ta svoj načrt razodeti duhovnikom. Pet dni je visel med življenjem in smrtjo; večkrat se niti ni več zavedal. Ko je pa vročina popustila, je moral ostati v postelji. Pač pa je p. Serapionu Venclu izročil pismo, s katerim je duhovnike, zbrane v Brežicah, obvestil, da namerava ustanoviti molitveno družbo Bratovščina sv. Cirila in Metoda za zedinjenje pravoslavnih s kat. Cerkvijo. Duhovniki so ta njegov načrt nadvse navdušeno sprejeli in se vsi priglasili, da bodo pristopili k tej bratovščini. Takoj po ozdravljenju je Slomšek stopil s tem svojim načrtom v javnost in je dne 2. novembra 1851 objavil v Verskem listu v Ljubljani pravila Bratovščine sv. Cirila in Metoda. Iz vseh delov Slovenije so se začeli prijavljati člani in mu stavili še razne predloge. Gotovo je bil najbolj važen predlog Franca Kosarja, da naj poskrbi za potrdilo sv. očeta za to bratovščino. Svoje pismo je Kosarj zaključil:

„Vedno se mi zdi tako, da ima ta bratovščina čudovito bodočnost in da med mnogimi dobrimi semeni, ki ste jih vsejali, bo to seme prineslo najboljše sadove. Če bi ta bratovščina šla v mrtvilo, potem bo zasluzimo več božjega usmiljenja, potem bo Gospod v svoji pravični jezi tudi nam odvzel luč svete vere, kajti, kjer ljubezen ugasne, tam tudi vera ne gori več.“

Slomšek je Kosarjev predlog radevolje sprejel in dne 30. nov. 1851 je poslal v Rim prošnjo za potrditev bratovščine:

„Koga izmed katoličanov ne bi srce bolelo zaradi žalostnega razkola med narodi, posebno slovenske krvi, katere sta v 9. stoletju sv. brata Ciril in Metod klicala k edinstvu vere, jih vodila k materi sv. kat. Cerkvi, pa so jih nesrečni razkolniki odtrgali iz materinega naročja in raztrgali obleko Kristusovo. Ko sem premišljeval žalostno usodo teh ločenih bratov in želel, da bi se za

njihovo združenje s Kat. Cerkvijo nekaj storilo, pa jaz in moji nimamo sredstva razen molitve in solze, sem sklenil ustanoviti Bratovščino sv. Cirila in Metoda za združenje razkolnikov, posebno Slovanov, in sem to svojo obljubo razodel duhovnikom lavantinske škofije na duhovnih vajah. Ta moja beseda je bila z navdušenjem sprejeta in tisoči že povzdigujejo svoje roke k Očetu usmiljenja ne le v naši, pač pa tudi v sosednjih škofijah. Potrebno je samo še eno, da bi Vi, sv. oče, to bratovščino potrdili in blagoslovili. Naj zato Vaša svetlost določi odpuške vsaj za osmino praznika sv. Cirila in Metoda. Tako upam iz vsega srca, da bo Bog skrajšal čas prežalostnega razkola in ločene brate privedel nazaj v en hlev k tistemu pastirju, čigar poslednja molitev je bila, da bi bili vsi eno, in k njegovemu namestniku na zemlji, kateremu je izročil, da pase jagnjeta in ovce.“

Dne 12. maja 1853 je sv. oče potrdil bratovščino in škof Slomšek je to slovesno razglasil s posebnim pastirskim pismom. Sedež bratovščine je bil v cerkvi sv. Jožefa v Celju, kjer je dal Slomšek postaviti poseben oltar sv. Cirila in Metoda.

Dr. Maksu Miklavčiču v spomin

Pred nekaj tedni se je Slovenija poslovila od dekana teološke fakultete dr. Maksa Miklavčiča. Ob vohu na žalni prostor se je zbrala zelo velika množica, med njimi kakih 250 duhovnikov in bogoslovcev. S tem so jasno dokazali, kako priljubljen ter cenjen je bil pokojni dr. Miklavčič.

Od pokojnika se je prvi poslovil prodekan teološke fakultete v Ljubljani Marijan Smolik. Nadalje sta spregovorila Franc Kuntin (v imenu republike in ljubljanske mestne komisije za verska vprašanja), ki je predvsem poudaril Miklavčičev velik delež v težavnih časih izgraevanja boljših odnosov med našo socialistično stvarnostjo in Cerkvijo, ter profesor Bogo Grafenauer, ki je spregovoril v imenu društva zgodovinarjev in arhivarjev ter veličal Miklavčičeve zasluge na teh področjih.

Pokojni dekan teološke fakultete se je predvsem odlikoval kot odlični poznavalec

V dobrem letu se je Bratovščina sv. Cirila in Metoda razrasla v mogočno drevo. Slomšek je osebno vodil zbiranje in dopisovanje glede bratovščine in je leta 1854 objavil, da ima Bratovščina članov iz goriške nadškofije 170, iz Trsta 758, iz ljubljanske škofije 5521, iz lavantinske 6320, iz krške (celovške) 239, iz olomuške 85, iz Madjarske 21. Naslednje leto je število porastlo, na novo je pristopila linška škofija s 677 člani, brnska škofija z 6500 člani. V letu 1858 so pristopili prvi člani iz ruske dežele. Ob Slomškovi smrti (1862) je bilo 34.260 članov.

Leta 1891 je bilo ustanovljeno v Velehradu Apostolstvo sv. Cirila in Metoda. Lavantinski škof je obdržal Bratovščino, ki je leta 1908 štela 157.237 živih in mrtvih članov. Po daljših pogajanjih se je leta 1926 dosegel sporazum, da je Bratovščina samostojen del Apostolstva sv. Cirila in Metoda.

Ne pozabimo Kosarjeve napovedi: „Če bi ta bratovščina šla v mrtvilo, potem ne zaslužimo več božjega usmiljenja, potem bo Gospod v svoji pravični jezi tudi nam odvzel luč svete vere, kajti kjer ljubezen ugasne, tam tudi vera ne gori več.“

cerkvene zgodovine. Rodil se je pred dobri 70 leti na lepi, prostrani kmetiji v župniji Poljane nad Škofjo Loko kot otrok številne družine. Po končanem gimnazijskem ter bogoslovnem študiju je pel leta 1923 novo mašo. Nato se je vpisal na filozofsko fakulteto v Ljubljani, kjer se je posvetil študiju zgodovine in zemljepisa. Po vojni je bil v službi v državnem arhivu in od leta 1947 profesor cerkvene zgodovine na teološki fakulteti; zadnje leto pa je bil dekan.

Omeniti je treba predvsem njegovo veliko zaslugo, da je kot objektivni cerkveni zgodovinar branil čast Slovanov Cirila in Metoda, ter zavračal nemškonalne trditve župnika Mucherja. Potemtakem je naša velika želja, da bi kdo od slovenskih zgodovinarjev nadaljeval obrambo slovenskih blagovestnikov in se tako tudi zavzemal za pravice nas koroških Slovencev!

Mucher pobija naše narodno telo!

Pred tedni je gosposvetski župnik Mucher izdal II. del svoje knjige „Die Sprache des Religionsunterrichtes in Südkärnten, Cyrill und Method“ z dodatkom „Der Herzogbauer und sein Herzsclag“. Goriški nadškofijski kancler dr. Rudolf Klinec je za „Katoliški glas“ napisal oceno te knjige. Del te ocene smo že objavili v prejšnji številki (glej NT z dne 12. 8. 1971), tokrat pa hočemo ponatisniti še 2. del razprave dr. Klinca. Spremenili smo samo naslov. Uredništvo

Mucher pravi, da je bilo potrebno vse to zamolčati, sicer bi te resnice bile na Koroškem „provokacija in razstrelivo“. S tem seveda priznava, da le ni ostal neomajno zvest resnici! Vse hujša je žalitev, ki jo je ob tej priložnosti izrekel na račun celotnega zbora avstrijskih škofov: „Take stavke je lahko zapisal samo ignorant!“ (str. 123—125).

Dalje Mucher trdi, da hoče biti apostol „svobode in samoodločbe“, zagovornik pravice, ki jo imajo vsi Korošci, da svobodno izražajo svojo voljo na volitvah, in še zlasti pravice, ki jo imajo starši, da svobodno odločajo, kako in v kakšnem jeziku naj bodo vzgojeni njihovi otroci.

Lepe so te besede, a kaj ko so krinka, ki zastira leglo laži! Vsi, in še prav posebno pripadniki narodnih manjšin, vemo, kako borna je „svoboda“ in kako zlagana „samoodločba“, ki jo imajo narodne manjšine pri plebiscitnih, ljudskih štetjih in pri ugotavljanju številčnega stanja narodnih manjšin. Vse te oblike glasovanj so tako spretno in zvijačno izpeljane, ustroj tako premeteno izdelan, na več ali manj viden način se uporabljajo grožnje, nasilje, moralni pritisk, da so izidi takšni, kot si jih je želela država: uradne prevare, ki naj ji služijo za osnovo nadaljnje raznarodovalne politike in za varanje svetovne javnosti.

O koroškem plebiscitu leta 1920 je zgodovina že spregovorila v smislu gornjih trditev. Izidi ljudskega štetja leta 1951 pravijo, da je bilo tedaj na Koroškem 42.095 oseb, ki so se posluževale slovenskega občevalnega jezika, leta 1961 pa samo še 25.472 oseb. Kako to, da je v borih desetih letih uplahnilo število Slovencev kar za skoro 17.000 ljudi? Leta 1946 je bilo na Koroškem 107 dvojezičnih šol, leta 1967 pa le 76. Od 9930 otrok, ki so leta 1958 posečali obvezno dvojezično šolo, jih je leto pozneje, ko je stopil v veljavo prosluli Wedenigov šolski zakon, ostalo le 2096, in od teh leta 1967 le še 1767.

Odkod ti naravnost škandalozni padci števil v tako kratkih razdobjih? Ali niso ti uradni izidi pravcata obtožba avstrijske potujčevalne politike? Ali se ne skriva za temi številkami temno ozadje ustrahovalnega nasilja, načrtnega zavajanja k

nezvestobi in torej neizrazne tragedije številnih slovenskih staršev in družin?

Poznamo obupni boj, ki ga bijejo koroški bratje, da bi rešili svoj narodni obstoj. Živeti hočejo, kot hoče živeti vsako živo bitje, ohraniti se hočejo kot posamezniki in kot manjšinska skupnost. Pravica do življenja in do obstoja je nekaj svetega, božji ukaz je! Tu pa je nekdo, ki jih je kot rajo obupance že zapisal smrti in ki jim pa zdaj zabičuje, da imajo vso pravico svobodno hiteti smrti v naročje. To pravico, svobodno se odločati za samomor, jim hoče zaščititi. Saj je tudi v tej samoodločbi, tudi v tej svobodni izbiri prava demokracija. Če pa bi hotela sama državna oblast prekiniti ta proces asimilacije in dati slovenski manjšini na Koroškem narodno zaščito, tedaj „bi to ne bilo demokracija, temveč samovolja, azijski despotizem, ki postopa v nasprotju z izjavljeno voljo prizadetih!“ (str. 159).

W. Mucher se hoče prvenstveno boriti za pravico staršev, da se svobodno odločajo glede vzgoje otrok. Niti država nima pravice, siliti starše, da bi pošiljali otroke v zgolj slovensko ali v mešano slovensko-nemško šolo. Starši Južne Koroške so se povečini, kar za 84 odstotkov, odločili za zgolj nemško šolo (str. 156).

V veliko zadoščanje mu je, da se slovenski starši izneverjajo svojim narodnim dolžnostim. Žal, gre za dejstvo, ki ga ne moremo zanikati! Ne vpraša se pa — kot duhovnik bi se moral — kako je vendarle to mogoče, saj gre za ravnanje, ki je po svoji bistvu protinaravno, ponižujoče in nezdružljivo z dostojanstvom človeške osebnosti. Protinaravno je, ker nasprotuje zakonu samoohranitve; ponižujoče je, ker vsebuje nezvestobo in zaničevanje lastnega pokolenja; nedopustno je, kajti zatajitev lastne narodnosti je greh zoper resnico, je laž. Krščanska morala vse to obsoja: obsoja same starše zaradi storjene nezvestobe, a še vse huje obsoja tiste, ki starše zavajajo k tej nezvestobi.

Le kdaj si kdo, ki je priseben, svobodno voli uničenje? Kako je bilo s samoobtožbami in z zahtevami po smrtni obsodbi na stalinskih procesih, je zdaj pojasnjeno. Gre torej tudi na Koroškem za žrtve psihičnega nasilja? Bo torej le res, da je nemška večina te starše obdelovala, dan za dnem, z zastraševanjem, s prikazovanjem slovenske manjvrednosti, z ugodnostmi, ki jih bodo imeli, če se zlijejo v nemško skupnost, tako da so se ti nesrečniki le odločili za narodni odpad.

Pa tu ni govora o kakem „svobodnem“ odločanju, pač pa o „izsiljenem pristanku“ nesvobodnih in moralno zlomljenih ljudi. V teh žrtvah psihičnega nasilja ne glejmo narodnih odpadnikov, ampak nesrečnike, živeče v prav tako nesrečnem in pomilovanem vrednem družabnem redu na Koroškem, ki ni zmožen, niti ne na strogo cerkvenem področju, zagotoviti koroškim Slovincem svobodni razvoj v spoštovanju njihovega človeškega dostojanstva. Vse to pa je zadnji vaticanški cerkveni zbor strogo obsodil.

„Človeško dostojanstvo zahteva, da se pri svojih dejanjih ravnamo po zavestnem in svobodnem odločanju, to se pravi osebno, iz notranje pobude in iz notranjega nagiba, ne pod pritiskom zunanega nasilja... Vse, kar rani neokrnjenost človeške osebe, kakor psihično nasilje, vse, kar ponižuje človeško dostojanstvo, je v resnici sramota, ki omadežuje tiste, ki se tako vedejo, hkrati pa kar najhuje nasprotuje Stvarnikovi časti“ (Cerkev v sedanjem svetu, 17 in 27).

Gosposvetski župnik se na te nedvoumne obsojbe ne ozira. Čisto mirne vesti se proglašja za zagovornika „obstoječega reda“ na Koroškem, zanika, da bi imele oblasti pravico v čem kaj pustiti, in odkrito grozi tistim zavednim koroškim Slovincem, ki nočejo na pot narodne izdaje.

Takole grozi: Neslovenski Korošci dobro vemo, da bodo neučinkovite vse izjave o zvestobi Avstriji, ki jih dajejo sedanji predstavniki koroških Slovencev, kajti Jugoslavija se ne bo ozirala nanje, pač pa bo „ob prvi ugodni priložnosti zasedla vse one predele Južne Koroške, v katerih živi večji odstotek Slovencev in v katerih je večje število otrok prijavljenih k slovenskemu pouku (ali tudi samo k slovenskemu verouku)“ (str. 157).

Tisti torej, ki se javno priznavajo za Slovence in ki pošiljajo otroke v slovenske šole, so že sokrivi bodočega razcepa nedeljive Koroške in so možnostni državni izdajalci. Grožnja zadobi vse hujšo ostrino, ako jo povežemo z naslednjimi odstavki v knjigi. Tisti, tako pravi, ki so se odločili za nemštvo, so to storili, da bi sebi in svojim otrokom prihranili usodo, ki je doletela 300.000 Nemcev in poldrugim milijon Slovanov, ki so jih poklali med zadnjo vojno v Jugoslaviji (str. 157—158). Kdor torej vztraja v zvestobi slovenstvu, tira Koroško v poplavo krvi in morije.

Dr. Rudolf Klinec

Ob robu povedano

NUN WISSEN WIR ES!

Pripadniki dveh narodnih manjšin sedijo pri eni in isti mizi celovškega vinotoča Longo. Skupina Dancev iz Nemčije preživlja del svojih počitnic na Koroškem, da spoznava način življenja, skrbi in težave koroških Slovencev. V omenjenem vinotoču se pogovarjajo s koroškim slovenskim študentom o združenju Evropi in kako naj bi se tam spoštovala pravice jezikovnih skupin. Slovenski študent pripoveduje gostom, da imamo Korošci Europapark pa tudi Evropsko mesto; da pa praktična Evropa v tem mestecu zgleda tako, da se tro-sijo letaki ter se mečejo smrdljive bombe, če se naznani tam slovenska kulturna prireditelji. Tedaj pa pri sosedni mizi ženska kakih trideset let, ki je že ves čas ne ravno prijazno spremljala razgovor, vstane, ter pravi danski skupini: »Gott sei Dank, daß es noch Leute gibt, die das tun.« Pokaže na slovenskega študenta: »Wir wissen jetzt, woher sie kommen. Auf Wiedersehen!« To reki, odide s svojim galanom.

Slovenski študent je tudi že prej vedel, od kod je. Ti Danci pa zdaj tudi vedo, kaj je praktična toleranca v tem »Land zweier Seelen«, čeprav vodilni Korošci tako na veliko razstavljajo svoj »nebeneinander« in »miteinander«. Ali pa morda ravno zaradi tega.

Opomba: O obisku teh Dancev bomo obširneje poročali v prihodnji številki NT.

VELJAVNOST AVSTRIJSKE DRŽAVNE POGODBE

So ljudje, ki trdijo, da je avstrijska državna pogodba, ki je bila sklenjena 1955 z vesilami, neveljavna. Pa še več, trdijo, da je obstoj Avstrije kot države neutemeljen. Argumentacija le-teh je sledeča: V oktobru 1918 so se sestali v parlamentu poslanci nemških dežel monarhije in so sklenili, da je Avstrija sestavni del Nemškega rajha.

Nato je prišlo v raznih deželah do plebiscita, v katerih je narod zahteval priključitev k Nemški republiki. Odločitev je padla skoraj stoo odstotno za Nemčijo. V Senžermenski pogodbi so vesile prepovedale naziv »Nemška Avstrija« in vsako glasovanje s ciljem priključitve k Nemčiji. To je argumentacija, da Avstrija ni nastala po volji naroda, ampak po diktatu vesil. V sledečih letih so propagirali velenemški krogi iz vseh partij za anšlus, češ da so pogodbe samo človeško delo. Proti tej trditvi se mora argumentirati sledeče: Avstrijska monarhija in Nemčija sta se bojevali na skupni fronti in sta izgubili. Ako bi zmagale centralne sile, bi imele one moč in bi diktirale drugim svoje zahteve. Senžermenska pogodba je veljavna po mednarodnem pravu in nobena demokratično izvoljena avstrijska vlada ni zahtevala revizije. Razvoj v letih po 1933 je dal velenemškemu krogom nov pogum za realizacijo načrtov, a avstrijska vlada se je pod Dollfusom in Šušnikom uspešno branila, tako dolgo, dokler je dobivala podporo od Mussolinija. Oba sta zastopala teorijo o obeh nemških državah, o čemer so ostale vesile dvomile. Hitler je pritiskal na Šušnika in on se je skušal zmazati s tem, da je razpisal volitve, da odloči narod. Nacisti v Rajhu so bili prevzetni in so pozabili, da je preteklo skoro 20 let od podpisa senžermenske pogodbe in da je v Avstriji gotovo število nacistov, ki niso za anšlus, ampak za nacistično vlado v Avstriji. Prva psihoza je bila mimo in Avstrijci so gledali trezno na razvitek v rajhu. Vesile so gledale s prekrižanimi rokami na razvitek v Avstriji in Češki. Po končani vojni je bila zasedena od 4 vesil in ločena po sklepih konferenc v Teheranu in Jalti od rajha. In ti pametnjakoviči zopet trdijo, da narod spet ni odločil o tem, da je Avstrija spet nastala po diktatu vesil. Nekaterim je bila demarkacijska linija vzdolž Anize in na Semmeringu zelo po volji, ker so spet mislili na ločitev od Dunaja in priključitev k rajhu. V tistih deželah je prišlo najprej do nastanka svobodnjakov in nacističnih grupic. Državna pogodba pa jim je nasprotovala. Sedaj pa trdijo, da se je narod 1938 odločil skoraj sto procentno za anšlus in da tako pogodba ni nič drugega kot diktat. Ampak ta pogodba ni bila nikoli zanikana od kake demokratično izvoljene vlade in je zato postala mednarodno veljavna. Tisti gospodje, ki trdijo, da je obstoj Avstrije ilegalen, se motijo. Moramo reči, vi ste izgubili vojno,

Mohorjeva družba ob blagoslovitvi slovenske kapele v Washingtonu

V nedeljo, dne 15. avgusta 1971, je bila v Washingtonu blagoslovitev slovenske kapele, ki so se je udeležili kot zastopniki celovške Mohorjeve družbe odborniki dekan Kristo Srienc, župnik Avguštin Čebul in ravnatelj Mohorjevih dijaških domov Franc Hudl. Med udeleženci iz Koroške je bil tudi Vinko Zaletel. Ob priliki velikih slovesnosti v Washingtonu je bila prebrana sledeča poslanica odbora Mohorjeve družbe:

„Odbor Mohorjeve družbe je zasedal dne 9. avgusta v Celovcu ter sklenil, da poda ob priliki posvetitve slovenske kapele v Washingtonu sledečo izjavo:

V vrsti narodnostnih skupin, ki so dale pobudo za postavitev lastne kapele Materi božji v največji katoliški cerkvi Združenih držav Amerike, so bili tudi washingtonski Slovenci. Vzbudili niso zanimanje za slovensko kapelo le pri ameriških Slovencih, temveč povsod med Slovenci v domovini in v svetu.

Mohorjeva družba v Celovcu si šteje v čast, da jo smejo na dan blagoslovitve slovenske kapele zastopati ob vseslovenskem narodnem prazniku njeni predstavniki, ki prinašajo iz zibelke slovenstva in krščanstva tople bratske pozdrave.

Iz naše prvotne Marijine božje poti pri Gospe Sveti se je začelo širiti češčenje Mater božje kmalu po vsem slovenskem ozemlju. Kot so vsi Slovenci tesno povezani s Korotanom po najstarejšem slovenskem Marijinem svetišču, tako smo vzljubili koroški Slovenci Marijo Pomagaj na Brezjah, ki povezuje vse Slovence ne glede na državne meje v Marijin narod, saj imenujemo brezjansko Marijo Kraljico Slovencev. Tako svetišče bo imela od sedaj naprej Marija Pomagaj tudi v središču zapadnega sveta, v Washingtonu, da poveže tako Slovence v svetu in zamejstvu s Slovenci v domovini. Iz te duhovne in idejne povezanosti po Mariji raste naš optimizem ter raste naša vera v vse dobro, kar bomo ustvarili Slovenci za svoj narod in človeštvo tudi v bodoče.

Odbor Mohorjeve družbe v Celovcu se iskreno zahvaljuje za povabilo na slovesnost z obljubo, da bo zvesto čuval versko in kulturno tradicijo družbe, ki sta ji pomagala postaviti trdne temelje doma in v svetu svetniška škofa Anton Martin Slomšek in Gregorij Rožman.“

O slovesnosti v Washingtonu bo naš list še posebej poročal.

Obvestilo Zveze slovenskih izseljencev

Zveza slovenskih izseljencev bo imela v nedeljo, 29. avgusta 1971, s pričetkom ob 14.30 uri pri Voglu (Piceju) v Št. Primožu svoj redni občni zbor, povezan s tradicionalnim družabnim srečanjem, ki ga bosta obogatila pevski zbor SPD „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni pod vodstvom Hanzija Kežarja ter instrumentalni ansambel „Fantje izpod Obirja“ iz Železne Kaple.

Vsakoletni občni zbor Zveze slovenskih izseljencev je tradicionalno srečanje bivših pregnancev, da obudijo spomin na skupno trpljenje v najhujših dneh našega naroda ter obnovijo prisego, ki so si jo dali v pregnanstvu: Ohraniti hočejo živo izseljeniško zavest in jo posredovati mladini, da bo tudi ona ostala zvesta idealom, za katere so bili njeni starši pripravljeni doprinesti največje žrtve — zvesta narodu in materini besedi.

Letos obhaja Zveza slovenskih izseljencev svoj srebrni jubilej ter vabi vse bivše izseljence, da se s svojimi družinami in prijatelji udeležijo občnega zbora, ki naj bo izraz izseljeniške zavesti, manifestacija nezlomljive življenjske sile slovenskega ljudstva na Koroškem.

Zveza slovenskih izseljencev

„Katoliški glas“ in Koroška

Naš tednik je v svoji številki z dne 29. julija 1971 med drugim priobčil članek MLADIKA: „KOMU NA USLUGO?“ ter vrhu tega podal v isti številki pojasnilo glede članka, ki je bil v eni izmed zadnjih števil objavljeno v „Katoliškem glasu“ in ki je obravnaval občni zbor Mohorjeve družbe. Prof. Valentin Inzko zavzame v naslednjih odstavkih tole stališče:

„Naš tednik“, glasilo Narodnega sveta koroških Slovencev, je priobčil 29. julija 1971 pod naslovom „Mladika: Komu na uslugo?“ članek, v katerem ugotavlja, da je objavil goriški „Katoliški glas“ več člankov, pri katerih ne gre „za tržaško ali goriško pero“.

V zvezi s poročilom o občnem zboru Mohorjeve družbe pa je bilo v „Našem tedniku“ zapisano: „Ugotavljamo, da so na občni zbor Mohorjeve družbe imeli dostop le poverjeniki družbe. Sicer pa bi „Naš tednik“ poročal o občnem zboru na široko, če bi smatral le eden od navzočih poverjenikov za potrebno in umestno, da listu poroča o poteku občnega zbora.“

Odgovor: Na občni zbor Mohorjeve družbe ni bil vabljen le en poverjenik Mohorjeve družbe, ki je istočasno tudi odbornik Narodnega sveta, temveč tudi odgovorni urednik „Našega tednika“. Čemu oba odbor-

nika Narodnega sveta koroških Slovencev nista smatrala „za potrebno in umestno“ da listu poročata, mi ni znano. Šele potem, ko poročila v „Našem tedniku“ ni bilo, sem napisal članek, ki ga je objavil goriški „Katoliški glas“.

O „Zvezi slovenskih organizacij“ trdim, da je „levičarsko“ usmerjena. Tembolj se čudim tržaški „Mladiki“, da se spodtika na tem, da sem označil v poročilu o občnem zboru Mohorjeve družbe Narodni svet kot desničarsko usmerjeno organizacijo koroških Slovencev. Uredništvo „Mladike“ je zapisalo, da gre v tem slučaju za „gorostasno trditev“. Če gre pri tem za gorostasno trditev, potem se nujno vprašujem, kako je Narodni svet sicer usmerjen?

V zvezi s članki, pri katerih „ne gre za tržaško ali goriško pero“ in jih je objavil „Katoliški glas“, sledi pojasnilo, da ni nobena tajnost, če se pove, kdo je članke napisal. Za „Katoliški glas“ sem pripravil sledeče prispevke:

„S kongresa evropskih manjšin (12. junija 1969); „Kavčičev spodrsrljaj v Celovcu“ (12. junija 1969) in v tej zvezi članek „Klavr od-

70-letni življenjski jubilej sestre Gabrijele

Te dni praznuje sestra Gabrijele Lienhard, po domače Šuštarjeva Micka, svoj 70-letni življenjski jubilej. Rodila se je 9. 8. 1901 v Libučah. Ko je njena mati rano umrla, je vstopila Micka kot 24-letna deklica v marijinski samostan šolskih sester. Preden pa se je odločila za redovniški poklic, je morala težko služiti na raznih domačih kmetijah.

Pred vojsko se je preselila iz Maribora v Št. Rupert pri Velikovcu; tam je tudi nekaj let izvrševala funkcijo redovniške prednice. Bila je zelo podjetna in je med drugim organizirala postavitev hleva šentrupertske gospodinjske šole.

Prišla je 2. svetovna vojna, ki je zahtevala marsikatero izseljeniško žrtev. Ena izmed teh žrtev je bila sestra Gabrijele. Izselili so jo v Malto, kamor so tudi poslali današnjega pliberškega dekana Srienca.

Po vojni je zopet delovala v Št. Rupertu, nato pa so jo premestili v Tinje; tudi tam je veliko doprinesla k ureditvi vnanjega posestva, kjer se danes predvsem odigravajo duhovne vaje, razni študijski dnevi ipd. Po nekaj letih službovanja v Tinjah je prišla v Celovec v provincialno. Odtod pa se je preselila v Škocijan, kjer deluje še danes.

V Škocijanu vodi že nad 10 let farni dom. Predvsem težko je delo v poletni sezoni. Ali ljubezen do sočloveka, marljivo vztrajanje ter kljubovanje raznim težavam, katerim se nihče ne more izogniti — to so njene kreposti ter hkrati smernice, ki so jo vodile in jo še danes vodijo skozi njeno dolgo življenje. Predvsem pa se je sestra žrtvovala za naš narod. Za to se ji na tem mestu prav prisrčno zahvaljujemo. Hkrati pa ji želimo še obilo zdravja ter ji veselo kličemo: Na mnoga leta!

govor Ljubljane (Razočarani koroški Slovenci)“; „Dvajset let Narodni svet koroških Slovencev“ (30. oktobra 1969); „Koroški kulturni dnevi v Celovcu“ (15. januarja 1970); „Politični in ideološki premiki na Koroškem“ (5. marca 1970); zadnji članek, ki ga je objavil „Katoliški glas“ je bil prispevek „Tudi v politiki je treba biti načelen“ (13. maja 1971).

Poudarjam, da se kot član Narodnega sveta koroških Slovencev tudi v bodoče ne bom odpovedal demokratični pravici, da zavzamem kritično stališče do problemov koroških Slovencev. Da takih stališč ni mogoče smatrati kot akt „neke užaljenosti“ in kot napad na sedanje vodstvo Narodnega sveta Koroških Slovencev in na dr. Vospernika še posebej, dokazujejo članki sami, ki so bili objavljeni v „Katoliškem glasu“. Da se more prepričati o tej trditvi tudi slovenska javnost na Koroškem predlagam, da objavi „Naš tednik“ članka „Politični in ideološki premiki na Koroškem“ in „Tudi v politiki je treba biti načelen“, v katerih je zavzeto stališče do politike sedanjega vodstva Narodnega sveta koroških Slovencev.

V „duhu dialoga“, na katerega se sklicuje ob vsaki priliki mlada generacija, naj objavi „Naš tednik“ pod rubriko „Diskusijski forum“ vsaj zadnji v „Katoliškem glasu“ objavljeni članek „Tudi v politiki je treba biti načelen“, v katerem edinole je citiran sedanji predsednik Narodnega sveta. Gre pri tem za povsem stvarno kritiko nad razmerami v katoliških vrstah slovenske manjšine na Koroškem. Dr. Valentin Inzko, l. r.

Teološki seminar

TINJE, 26. do 28. avgusta 1971

Poizkusi zadnjih let so bili uspešni. Zato hočemo letos nadaljevati s teološkim tečajem. Posrečilo se nam je, da bosta predavala tudi letos dva strokovnjaka. Prepričani smo, da so bili udeleženci lanskoletnega seminarja zadovoljni.

S p o r e d :

Četrtek, 26. 8.: Prof. dr. Alojz Rebula: ob 9. uri: Lik Sinu človekovega — ob 16.30: misterij Cerkve — zvečer: besedno bogoslužje.

Petek, 27. 8.: Prof. dr. Alojz Rebula: ob 9. uri: izvorni greh — ob 11. uri: skupna sv. maša — ob 16.30: prof. dr. Karel Woschitz: Janezova kristologija.

Sobota, 28. 8.: Prof. dr. Karel Woschitz: ob 9. uri: Janezova kristologija — ob 11. uri: Janezova apokalipsa — ob 12.30: zaključek s skupnim kosilom.

Vesele počitnice in na svidenje!

Bogoslovci in THT duhovniki.

VAŽNO!

V zakonu o pomoči družinam so predvidene tudi olajšave glede voženj učencev, dijakov in študentov v šolo. Vsi učenci in dijaki, ki obiskujejo javne šole in šole s pravico javnosti, imajo prosto vožnjo na železnicah in avtobusih do razdalje 100 km. Potrebne formularje dobite na železniških in avtobusnih postajah. Tozadavne vloge je treba vložiti pri pristojnih železniških in avtobusnih postajah.

zakaj se niste bolje borili!? In ti krogi si ustvarjajo svoje pravo, ker je pogodba pač neveljavna, prezirajo vse odločbe v le-tej in po našem vidiku torpedirajo predvsem vsako pravo glede narodnih manjšin.

Dr. I. Heyer

ORGANIZACIJA, VKLJUČENA V HEIMATDIENST, KI PODPIRA VELIKONEMŠKE TEŽNJE — TEORIJE O SLOVENSKEM „OGROŽANJU“ JUŽNE KOROŠKE IN „SLOVENIZACIJI“

BUND DER WINDISCHEN

Mariborski dnevnik VEČER se ponovno bavi z vprašanji slovenske narodnostne skupine na Koroškem. V eni izmed zadnjih števil je zgoraj imenovani dnevnik med drugim objavil članek „Bund der Windischen“; avtor razprave je Tone Zorn, znan predvsem po svojih znanstveno tehničnih analizah glede narodnostnega vprašanja na Koroškem. V upanju, da bodo naši cenjeni bralci nekoliko bolje spoznali namen in delovanje zgoraj imenovanega „bunda“, smo se odločili, objaviti to Zornovo razpravo tudi v našem listu.

Znano je, da je februarja leta 1957 prenehala nadzorstvo štirih velesil — Sovjetske zveze, Združenih držav Amerike, Velike Britanije in Francije — nad izpolnjevanjem določil avstrijske državne pogodbe, podpisane maja 1955. leta. In prav ta mesec se je v okviru Kärntner Heimatdiensta pridružila vrsti protislovenskih organizacij še ena, Bund der Windischen („Zveza vindišarjev“).

Izhodišče te „zveze“ je iskati predvsem med prizadevanji nemškonacionalističnih koroških krogov, da bi tudi na ta način preprečili uveljavitev v 7. členu državne pogodbe zagotovljenih pravic koroških Slovencev, njeno ozadje pa je tista politična teza koroških nasprotnikov slovenske skupnosti, po kateri se deli slovensko prebivalstvo Koroške (med drugim) v dve skupini: na nacionalne Slovence in „Windische“. Po tem gledanju se tisti del slovenskega prebivalstva, ki se podreja nemškonacionalnemu vplivu in ne vztraja pri nacionalni enakopravnosti, šteje za „Windische“, medtem ko se slovenska narava dopušča le tistemu delu slovenskega prebivalstva, ki se za takšno enakopravnost aktivno prizadeva.

„Vindišarska teorija“

Geneza tega gledanja, znana kot „vindišarska teorija“, opozarja, da je bila ta „teorija“ vse tja do znanega anšlusa, do vključitve Avstrije v nacistično Nemčijo leta 1938, privatna teza nemških nacionalistov in njihovih raznovrstnih organizacij; gradivo za predvojni čas tudi kaže, da so pričeli ti krogi uvajati orisano delitev slovensko govorečega prebivalstva Koroške predvsem po letu 1925, potem ko se je odprlo vprašanje uveljavitve posebne kulturne avtonomije za koroške Slovence.

Da je ob tem izstopal predhodnik današnjega Kärntner Heimatdiensta Kärntner Heimatbund, seveda ne preseneča. Iz istega časa imamo tudi posebno resolucijo somišljenikov Kärntner Heimatbunda o „vindišarskem“ vprašanju, v bistvu prvo politično postavitev vseh tistih trditve, ki jih koroški in izvenkoroški nemški nacionalisti tako radi vedno znova poudarjajo: „Vindišarji... Koroške se nikakor ne čutijo zatirane in še nikoli niso sprožili misli o kulturni avtonomiji, ker bi z njo ne vedeli kaj početi, ker imajo v cerkvi, uradu in v šoli iste pravice

kot drugi prebivalci dežele“ (kot Nemci, sic!, op. p.). Ob takem ponavljanju vse do danes najdemo tudi trditve, da koroški „vindišarji“ zavračajo poznamenovanje s slovenstvom: „Korošec se celo bojuje proti iznajdenemu nezgodovinskemu imenu Slovenec.“ In dalje: „Slovenec zaničuje vindišarski dialekt, ker ga ne razume in se ga ne more naučiti. Vindišar se čuti ogroženega le od Slovencev, ne pa od Nemca, in noče slovenske šole, ker bi ga slovenizirala... to so vzroki, zakaj nočejo Nemcem prijazni Slovenci ničesar vedeti o Slovencih.“

Wuttejeva prizadevanja

Leta 1927 je skušal v času predložitve zakonskega osnutka o kulturni avtonomiji za koroške Slovence deželni zbor „vindišarsko teorijo“ teoretično utemeljiti takratni predsednik Kärntner Heimatbunda in nekritični koroški zgodovinar dr. Martin Wutte, po drugi svetovni vojni pa jo je skušal spraviti v mednarodno znanstveno javnost načelnik „Bunda der Windischen“ dr. Valentin Einspieler.

Razumljivo je, da so to po anšlusu leta 1938 v prvem trenutku prevzeli za eno izhodišč politike do Slovencev na Koroškem (in v posebni različici še na Štajerskem) tudi nacisti. Posebej se je to pokazalo ob ljudskem štetju leta 1939, ko je bila med jezikovne kategorije tako na Koroškem kot na Štajerskem uvedena poleg obeh dotedanjih jezikovnih kategorij deutsch in slownisch še nova, windisch.

Čeprav se ima avstrijska država za prvo žrtev nacističnega rajha, smo mogli najti to jezikovno kategorijo v raznih kombinacijah tudi v drugi avstrijski republiki pri obeh ljudskih štetjih leta 1951 in 1961 (podatki za letošnje ljudsko štetje še niso objavljeni). Zanimivo je še, da je bil neposredno po anšlusu postavljen v takratni nacistični državni zbor tudi do tedaj nepoznani „predstavnik koroških vindišarjev“ Franz Mikula.

„Vindišarja“ v koroškem deželni zboru

Za današnja stališča nekaterih političnih strank do slovenske manjšine na Koroškem pa je značilno, da niso prevzele po drugi svetovni vojni le „vindišarske teorije“, ampak očitno tudi predstavništvo vindišarjev — to pot pač v koroškem deželni zboru! Ta-

ko sta bila tja do zadnjih deželnozbornih volitev izvoljena v deželni zbor tudi dva vidna „vindišarja“, načelnik „Bunda der Windischen“ dr. Valentin Einspieler, na listi ljudske stranke (ÖVP) ter njegov namestnik Erich Silla na listi svobodnjaške stranke (FPÖ).

In če poznamo dva vidna predstavnika „Bunda der Windischen“, bi bilo dobro spoznati še ostalo članstvo. Poznavalci trdijo, da „Bund der Windischen“ ne zajema več kot ŠEST članov, sam „Bund“ pa se razglašajo (ali pa ga razglašajo) za predstav-

urje ne uniči. Napravilo se ni nič. Par tednov pozneje je prišel hud naliv, ki je cesto na daljavi več desetih metrov popolnoma uničil. Popravili so jo za silo in še do sredi avgusta letošnjega leta je bila ta, za tujski promet zelo važna cesta delno v zelo klavrnem stanju. Za občino, ki se prizadeva za tujski promet, je to nerazumljivo.

Na občinski seji 1. junija 1971 je bilo sklenjeno, da bo 20. junija slavnostna otvoritev novo izgrajene ljudske šole v Dobrli vasi. Na proslavi naj bi sodelovali MG V Eberndorf, Leitgeb mladinski orkester ter seveda šolska mladina. Slovenskega pevskega zbora nimamo, da bi ga mogli predlagati za sodelovanje. Trdno pa smo bili prepričani, da bodo pri nastopih šolske mladine vpleteni tudi slovenske pesmi in recitacije. Saj so program predvsem sestavljali

OBVESTILO

V Št. Rupertu pri Velikovcu pri šolskih sestrah bo tudi letos Kmetijsko-gospodinjstva šola, v katero se morejo vpisati dekleta tudi namesto nadaljevalne šole. Imamo še prostora, zato pohitite z vpisom. Pouk na šoli se začne s 15. oktobrom in traja do 15. maja naslednjega leta.

Pridite nas osebno obiskat, da si šolo ogledate, ali pa pišite na naslov: Kmetijsko-gospodinjstva šola, 9010 Völkermarkt, Klosterstraße 2.

učitelji, katerim bi moralo biti znano navodilo iz učnega načrta za dvojezične šole na katero se v Kärntner Tageszeitung z dne 27. julija sklicuje inšpektor Rudolf Vouk. To navodilo se v prevodu glasi:

„Vsa v celotnem izobraževalnem delu k spoštovanju državnega kakor tudi slovenskega jezika izvedena vzgoja naj vodi k medsebojnemu razumevanju; ona služi ohranitvi in utrditvi notranjega miru in vodi k nadaljnemu razmahu medčloveških odnosov in to v domovini sami, kakor tudi v širnem svetu.“

Žal se program ni razvijal tako, kot zgoraj opisano. Po teh navodilih bi se morala vsaka prireditelj, pri kateri sodeluje tudi šolska mladina, ravnati po teh določilih, ker le potem bi šole vršile svojo nalogo in doprinesle k pravilni vzgoji mladine, to je vzgoji k toleranci ter spoznavanju in respektiranju svojega sodeželana. Tega moreš spoznati in respektirati le, če poznaš njega kulturo in zgodovino. Da ni tako, je krivda pri vseh, ki imajo na Koroškem kaj odločati, predvsem pa pri političnih faktorjih. Učiteljstvo bi moralo dobiti nalogo, da mladino, ne oziraje se, če je otrok prijavljen k slovenskemu pouku ali ne, seznanijo ne samo z zgodovino nemških grofov in nemško kulturo sploh, temveč tudi z zgodovino in kulturo slovenskih sodeželanov. Takšen pouk bi moral biti popolnoma nepristranski in za vso deželo obvezen. Šele potem bi bilo pričakovati, da bi nemški sodeželani imeli razumevanje tudi za slovenske sodeželane. Šele potem, ko bi imeli možnost spoznati, da imajo tudi Slovenci svoje narodne posebnosti, katere bi radi ohranili, bi verjetno vsakdo, ki je pošten Avstrijec in ne prenapet Velenemec, čutil v sebi potrebo, da tudi Slovencev pusti to njih samobit ter da uvidi, da jim je treba dati tudi dejansko možnost, da jo razvijejo in krepijo. Z eno besedo rečeno, dati bi jim morali možnost za narodni obstoj. Da bi se kdaj kaj takšnega zgodilo, ni pričakovati. Nasprotno, v naših šolah se morajo otroci učiti pesmi v nemškem dialektu, nikakor pa ne slovenskih. Kako lepo bi bilo, če bi se naučili vsaj nekaj od njih! Tudi otroci, ki

niko vse tiste amorfne mase južnokoroškega prebivalstva, ki se v vsem uklanja Nemcem in nemštvu ter mu prinaša žrtve, kadarkoli jih to zahteva ali potrebuje. Predvsem pa se Kärntner Heimatdienst skupaj z vsemi sestavnimi deli stavlja tudi z „vindišarsko teorijo“ v bran proti slovenskemu „ogrožanju“ južne Koroške in temnim namenom Slovencev „slovenizirati“ deželo.

Stališča teh krogov do slovenskega vprašanja pa je morda najlepše očrtalo pismo enega bralcev celovške Kleine Zeitung ob letošnji zahtevi slovenske manjšine po slovenskih topografskih napisih, po katerem je južna Koroška nemški „življenjski prostor“ (Lebensraum). To pa je že misel, ki po izkušnjah polpreteklosti govori dovolj prepričljivo sama zase.

niso prijavljeni k slovenskemu pouku, a doma s starši govore slovensko, bi jih z veseljem peli, če ne bi bilo protipropagande od strani heimatdienstovih sodelavcev. Potem bi ob takih prilikah, kot je otvoritev šole, ne bilo težko sestaviti dvojezičnega programa. Krivda torej ni samo pri sestavljalcih programa, temveč v celotnem ustroju šolstva na narodno mešanem ozemlju.

Da se zgoraj navedeno navodilo ne izvaja, ne vidim krivde predvsem v učiteljstvu. Marsikateri od učiteljev bi mladini rad kaj povedal o svojem narodu, o delu in življenju prednikov, a se ne upa, ker ve, da se mu to ne bi zapisalo dobro. Oblasti imajo predobra ušesa za kleвете in podtikavanja heimatdienstovih sodelavcev, katerih je ravno v učiteljskih vrstah mnogo. Vsi ti v vsakomer, ki se pripozna k slovenskemu narodu,

vidijo izdajalca domovine in države. Kdo ima že rad, da bi se mu očitalo izdajstvo? Zato takšno delovanje Heimatdiensta vpliva tudi na zmerne učitelje, pa naj so slovenskega ali nemškega pokolenja, da pod pritiskom teh nemško-nacionalnih prenapetih izločijo vsakogar, ki se upa reči besedo za interese lastnega slovenskega naroda, kot garjevo ovco iz svojih vrst. Marsikateri učitelj bi o tem vedel peti lep pesem. To je že stara pesem.

Tudi z besedami deželnega glavarja pri otvoritvi šole se program ni ujema. Saj je on mnogo govoril o toleranci, o plodonosnem sodelovanju obeh narodov južne Koroške. Bile so to lepe besede, namenjene navzočim tujcem in predvsem poslušalcem onstran meje, ki pa, kakor je program dokazal, nikakor niso odgovarjale dejstvom. Vprašati se moramo, kaj so si neki mislili navzoči tujci, ko prvi predstavnik koroške politike tako na široko govori o toleranci in sodelovanju, a se potem v celem programu ne najde ničesar, kar bi spominjalo na drugi deželni narod. Če ne bi gospod proš tudi v slovenščini prebrali blagoslovljene besede za to novo zgradbo, bi verjetno mislili, da ta drugi narod sploh nima svojega pismenega jezika. Tako pa so morali spoznati, da ta drugi deželni narod ima svojo kulturo, da pa mu le oblasti nočejo dati mesta, ki mu pristaja. Videli so, da na Koroškem nekaj ni v redu.

Ker se je pri otvoritvi šole „prezrl“ slovenski jezik, je imelo posledice v občinskih sobi. Slovenski mandatar je na seji dne 6. julija 1971 to zapostavljanje slovenskega jezika in naroda ostro kritiziral. Rekel je med drugim, da se slovenski narod negira povsod, bodisi v občinskih ali privatnih publikacijah, kakor tudi pri kulturnih prireditvah, ki jih občina priredi za tujce. Na ta način se hoče navzočnost slovenskega naroda na Koroškem zamolčati. Zavedati se moramo, da je bistvo „koroščenstva“ v tem, da tukaj živita dva naroda in da je prireditelj šole potem prav „koroška“, če se v program vpletejo tudi slovenske pesmi in recitacije.

NA POBUDO DRUŠTVA SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV:

Udeležili se bomo študijskih dni v Dragi

Šesti študijski dnevi v Dragi pri Trstu, ki jih prireja Društvo slovenskih izobražencev, bodo letos v soboto, 4. in nedeljo, 5. septembra 1971. Kot zadnja leta, bodo tudi na letošnjih študijskih dneh sodelovali ugledni predavatelji iz Slovenije in zdomstva. Organizatorji tega srečanja so za letos pripravili sledeči program:

SOBOTA, 4. septembra:

Ob 16. uri: Začetek in pozdrav, nato predavanje „Zdomska Slovenija“ (dr. Jože Velikonja, prof. na univerzi v Seattlu Washington — ZDA) ter „Perspektive slovenske narodne skupnosti v zamejstvu“ (Dr. Drago Štoka, deželni svetovalec). Nato sledi diskusija.

NEDELJA, 5. septembra:

Ob 8.30: Nedeljska maša z nagovorom dr. Vilka Fajdige, univ. profesor slovenske teološke fakultete v Ljubljani.

Ob 10. uri: „Psihologija raznarodovanja in narodnega zatiranja“ (dr. Jurij Zalokar, primarij psihiatrične bolnišnice v Begunjah na Gorenjskem). Diskusija.

Ob 11.20: „Ustavne spremembe v Jugoslaviji na področju njene družbeno-politične ureditve“ (dr. Gorazd Kušej, univ. prof. v Ljubljani ter član Slovenske akademije znanosti in umetnosti).

Ob 13. uri: Kosilo.

Ob 15.30: „Politično-ekonomski položaj Slovenije po novi ustavi“ (dr. Vladimir Murko, univ. profesor v Ljubljani).

Ob 17. uri: „Kritične pripombe k ustavnim spremembam v Jugoslaviji“ (dr. Ludvik Vrtačič, štipendist švicarskega nacionalnega sklada za znanstveno raziskovanje, Fribourg — Švica). Diskusija.

PONEDELJEK, 6. septembra:

Izlet v tržaško okolico (če bo zanj zadosti udeležencev!)

Kot vidimo, je tokrat program precej zanimiv, ker obravnava aktualna vprašanja. Čeprav ni med predavatelji uvrščen nekdo, ki bi med drugim govoril specialno o naši problematiki, se bomo kljub temu udeležili 6. študijskih dni v Dragi. Konec koncev so zgoraj imenovane teme tudi za nas povsem primerne važnosti ter se bomo potemtakem v čim zadovoljivejšem številu odzvali povabilu naših zamejskih bratov!

KARL ROJŠEK:

(Nadaljevanje in konec)

Po obisku pri živih in mrtvih

Poslovil sem se od svojega spremljevalca, ki mi je dobro objasn timer to in ono, kar se je pač spremenilo v tem času.

„Vidite, če res mislite iti k Matercu, vidite, tistale hiša je, ki ima rdečo streho! Onadva sta namreč na preužitku v gornji hiši.“

Nato sva si dva upokojenca segla v roke in želela eden drugemu mnogo zdravja za najin večer življenja.

*

Že malo utrujen sem stopal s prašne ceste še kakšnih 150 m do hišice, ki je naslonjena na brežino. Nalanko potrkam na na pol priprta vrata, ki se takoj odpro in pred menoj stoji Štefka, tista Štefka, ki se je takrat po prvem možu imenovala Lešnik, njegova moža Jakoba so Nemci ustrelili v Mariboru, ker je bajé sodeloval s partizani.

„Saj sem prav prišel?“ sem vprašal. Takrat je Štefka že pohitela proti meni. Spoznala me je. No, kaj bi me ne, saj nisem nič zrastle od takrat. Seveda je tudi jaz nisem zgrešil. Poteze na licu so še iste, čeprav malo izpremenjene; nič čuda, saj je od takrat preteklo triinšestdeset let.

„Jezus, Jezus, da si ti enkrat našel k nam!“ Pristavila mi je stol k mizi in me skoraj dobesedno posadila nanj. Pri mizi je sedel njen drugi mož dobričina, sin že omenjenega Šergana.

Potem smo se spustili v pogovor in po-

Seveda ni mogla Štefka mirne duše s tremi malimi otroki mimo smrti svojega moža in je razumljivo, da je izustila nelepo krilatico o tem režimu. Povsod so se našli ljudje, ki so vsako malenkost nesli na uho okupatorju in tako so njene upravičene besede našle hudičev odmev pri njih, da so jo ločili od njenih otrok in jo kot sužnjo vlačili iz taborišča v taborišče po Nemčiji. Navsezadnje si je v tovarni pri nekem stroju pokvarila desno roko, ki jo vseskozi ovira pri delu.

Ko je prišla po vojni domov, je našla hišo popolnoma izropano. Začeti je bilo treba iznova. Toda kako se začeti, vé samo tisti, ki je to izkusil. V tej stiski ji ni drugega kazalo, kot da se iznova poroči, da tako reši grunt in družino. Vse to ji je uspelo. Zakonca sta se z družino poprijela dela in grunt je prišel zopet v cvetje, ki je rodilo dober sad.

Štefka pa ni bila samo dobra kmetica, temveč tudi dobra kuharica, saj ljubezen gre skozi želodec. O, tristo Matičkov, nikjer nisem jedel tako dobrega kislega zelja kot baš pri njej za časa gradnje tamošnje cer-

FRANCE BEVK:

Košček kruha

Mojemu dedu je bilo kakih šest let, ko je že služil za pastirja. Bila je pomlad, pasel je krave, v želođu pa mu je krulilo. V njegovih pastirskih malhi ni bilo kruha. Ni ga dobil niti pri kosilu, niti pri večerji. Dokler ni zrastle in dozorelo žito, je vsa družina zarana jedla koprive na mleku. Od šibkosti se mu je delala tema.

To nam je pripovedoval s solzami v očeh. Kruh pa je jedel s takim spoštovanjem in previdnostjo, da se niti mrvica ni izgubila. Če mi je padel košček kruha na tla, mi je rekel:

»Poberi ga in poljubi!« Pobral sem ga, poljubil in nato pojedel.

Ko sem bil še majhen pobič, tudi jaz nisem imel kruha na pretek. Niti črnega ni bilo usak dan, bel pa samo trikrat na leto, za velike praznike. Lovil sem skorjice, kjer sem jih našel, in jih hrustal. Kruh sem imel najrajši, a ga je bilo zmeraj manj, kot bi ga lahko »zmlel«. Stradal sem ga tudi med prvo in drugo vojno. In mnogi so ga stradali z menoj.

Zato se ne čudite, če vam nekaj povem. Vedno me zaboli srce, kadar vidim ležati kruh na tleh. Ne le kako suho skorjico, ampak kose belega kruha, namazanega z maslom ali marmelado. Kak presit otrok ga je urgel proč.

In vselej se spomnim časov, ko so ljudje mleli drevesno lubje in ga mešali med moko. Da, tudi taki časi so bili. To je bil grenek kruh. In vselej se spomnim tudi deda, ki je kot pastirček jedel koprive na mleku. In vseh tistih otrok, ki še dandanes

kve! Le škoda, da nisem dobil recepta (navodila) od nje, kako se pripravi. Sicer pa ni nikjer zapisano, da sem bil sedaj zadnjič pri njih; če mi Bog dá zdravje, se še oglasi. Obujali smo spomine na takratne čase, ko je še živel dobri stric, po katerem je pravzaprav podedovala to posestvo, se omožila s podjetnim možem, ki je marsikaj novega uvedel, kar stricu, ki je živel še »po stari veri«, včasih ni šlo v glavo.

Prehitro, z velikansko naglico je prišla novodobnost in, če ji nisi sledil, si pač zaostal. Stric je ni dohajal, bil je prepočasen. Veliko takšnih pojavov nesoglasja sem uravnal med njima in Štefka mi je bila hvaležna. Jaz sem sicer gledal v bodočnost, toda učiteljica je tudi preteklost, zato sem se obrnil tudi malo nazaj in nudil stricu roko, da sva združeno pohitela za Jaketom, ki naju je tudi malo počakal. Vse se poravna, samo dobro voljo je treba imeti. Oba že počivata v Bogu in ne briga jih ne starokopitnost ne moderna novodobnost. Pred Bogom bomo glede tega vsi enaki.

Okusno kosilo, ki ga je pripravila Štefka, sem zalival s hladnim Laškim pivom, katelega je nosil mož, ki je pazil, da se ni »vide-lo kozarčkom do dna“.

Naj vama dá ljubi Bog vsaj na starost mnogo, mnogo srečnih let!

umirajo od lakote. Ne glejte debelo, ne čudite se! Tudi taki otroci so še na svetu.

V starih šolskih čitankah je bilo berilce o francoskem vojaku, ki je bil na poti v Rusijo. Objesten je zavrgel kos črnega kruha in zahteval belega. Dobil ga je. Črni kruh pa je romal v skrinjo. Ko se je vojak poražen in lačen vračal v domovino, so mu ga dali. Pojedel ga je za potico, četudi je bil trd kot kamen.

Tega berilca se še danes spominjam. Nikomur ne privoščim, da bi se mu kdaj tako godilo kot francoskemu vojaku. A eno vas prosim: ne mečite kruha proč! To ni lepo, da ne rečem še kaj hujšega. Če ste siti in vam ponujajo kruh, recite: »Hvala, nisem lačen.« Pomislite, da je na svetu še mnogo lačnih otrok, ki bi se zgrozili, če bi videli kruh na tleh. A če najdete košček

Za dobro voljo

Dva prebrisanca. — Dva norca bereta časopis in sta vsa prevzeta nad tem, ko piše o avtomobilski nesreči in o neki eksploziji. »Kaj praviš, Pepe, ali bi ti rajši umrl od avtomobilske nesreče ali od eksplozije?« vpraša norec drugega. — Drugi pa mu odgovori: »Stokrat rajši od avtomobilske nesreče!« — »Zakaj?« ga vpraša oni. — Pepe: »Po nezgodi na cesti vsaj kakšen košček najdeš od sebe, pri eksploziji pa te sploh nič ne ostane.«

Ta neumna kava! — Najbolj neumna pijača je kava. Zakaj? Zato: najprej jo pražijo, da postane črna. Potem ji dodajo mleka, da bi bila bela. Po-

kruha v prahu, poberite ga! Ne zahtevam od vas, da ga poljubite, a poberite ga! Položite ga na tak kraj, da ga najdejo ptice! Potem me ne bo več bolelo srce. Porečem: lahko smo ponosni na naše otroke!

VLADO FIRM:

Metkina pentlja

Lahen vetrič je pozibaval metuljčka belinčka, ki je frfotal od marjetke do marjetke, vsaki nekaj pošepetal, se zaletaval v sončne pramene in se veselil sončnega dne.

Povsod so ga radi imeli. Zdaj ga je vabil rdeči mak, zdaj modra plavica in zopet bahati regratov cvet. Še mala Metka, ki se je podila po travniku, si ga je zaželela. Z mrežico v rokah je tekala za njim, zdaj sem, zdaj tja. Jezil se je mak, jezila plavica in godrnjala marjetka:

»Ej, deklič, vse nas boš pomendral! Čez travnik in polje, kar počez tečeš, ne paziš, ne gledaš, ne vidiš nič!«

»Hej, belinček!« se je oglasil mak, »Metki povej, naj teka pazljivo!«

»Po največji travi bosopeti,« se je hudoval regrat. »Pohodila nas bo,« je stokala mravlja.

Belinček je res sfrfotal k Metki, da ji pove, da tudi rožice in mravlje rade žive.

Metka pa je zamahnila z mrežico in ujela belinčka. Oj, kako je poskočila od veselja:

»Imam te, belinček, domov te ponesem in v sobico zaprem. Frfotal boš po oknu, po mizi in kotih.«

»Metka, Metka, izpusti me! Odrgneš mi krila, nič več ne bom lep; v sobi ne morem živeti, umrem! Travnik in polje, cvetje in gozd je moj dom,« je prosil belinček.

Metka ga je resno pogledala z velikimi modrimi očmi. »Spustim naj te?« je vprašala in se našobila.

»Če me spustiš, ti sfrfotam na glavo in imela boš lepo belo živo pentljo, blestečo v soncu, Metka, lepšo od svilene.«

Res je Metka izpustila belinčka in sedla v travo. V vetriču se ji je klanjalo cvetje: marjetke, zlatice, a s polja je prikimal rdeči mak in občudoval lepo, živo pentljo na Metkini glavici, uso v soju zlatih žarkov. Metka pa je sedela in ni več skakljala po travi.

leg tega ji dodajo cikorije, da bi bila bolj grenka, ter jo nato osladijo, da je sladka. Nazadnje jo kuhajo, da postane vroča, in nato pihajo vanjo, dokler se ne ohladi ...

Pred sodnikom. — »Ti si brutalen, nasilen, živina, divjak!« — »Ti si pa zlodjeva, zvijačka, ničvrednica.« — »No, torej,« ju prekine sodnik, »pa govorita, da se vajina značaja ne skladata! Saj sta oba popolnoma istega značaja, iste sorte!«

Igralci. — Društvo sv. Barbare je hotelo prirediti igro v nekem kraju, kjer je veliko rojakov. Zahtevali so, da se jim povrne voznja in dá ves dobiček. »Dobro!« so rekli rojaki v drugi koloniji. »Potem vas pa prosimo, da bi imeli pri nas samo generalno skušnjo.«

JOSIP JURČIČ:

11

JURIJ KOZJAK

„On je,“ pravi Peter in obide ga smrtni strah. Vest, že davno utišena in pomirjena, zbudi se na novo.

Plaho je gledal kloštrski hlapec gospoda Kozjaka, ki je bil čuden, da še nikoli tako. »Kaj vam je, gospod?« vpraša kake dvakrat, ko vidi Petra vsega prepadenega. Toda Peter ne govori besedice do kloštrskih vrat. Sam ni vedel, kdaj je prišel do tja.

Opat mu pride na dvorišče naproti. Peter, ki je hotel vprašati, kako je bratu, vpraša, kako je ciganu. Opat je spoznal precej, da je grozno razmišljen; menil je pa, da ga je nenadna nesreča tako iz uma spravila. Pelje ga torej k bratu. Ta je ležal še zmerom brez zavesti. Mešalo in bledlo se mu je v glavi. Govoril je besede nerazumljive.

Ko je Peter videl, da menihi ne vedo še njegove pregrehe, kajti bili so vsi jako prijazni z njim, in ko so vsi zmajevali, da bi Marko še kdaj vstal, se srce tudi Petru nekoliko umiri.

Prosi opata, naj ga pusti k ciganu, češ da bode kaj bolj natanko izvedel o svojem nečaku, kje je in kako bi ga dobil nazaj. Rad mu dovoli opat ter mu celo ponudi, da mu hoče dati spremljevalca. Ali Peter si da le ječo pokazati, potem pa izpusti hlapca, rekši, da se bo sam najbolje pogovoril s ciganom.

„Če te poprime,“ je hlapec mrmral odhajaje, »premler

ti bode krive kosti, da boš pomnil hoditi blizu pasjega hleva. Pa če te, naj te, ne manjka boljših ljudi.“

Peter stopi k ciganu v ječo.

„Aha, moj stari prijatelj me je prišel gledat,“ pravi cigan poredno, »nu, prav storiš. Ali že veš, da naju oba obesijo — tebe in mene? Spodobi se to po vsej pravici; zakaj skupaj orala, skupaj pojedala; oba vkup vozila, oba vkup zvrnila. Kaj ti praviš, moj grčavi prijatelj?«

Kako je Petru moralo biti, to si lahko vsak sam misli. Vendar sila je bila.

„Kako se predrzneš moje ime s svojim obenom imenovati?“ grozi se Peter.

„Molči, molči, mačka stara, polomljena; saj vem, da nisi pozabil na tisti večer — pred kakimi dvanajstimi leti; in ko bi ga bil, opomnil bi te jaz kmalu nanj. Da pa sem tvoje ime imenoval bratu, staremu menihu, to mi je velevala pamet. Spoznal me je hlapec, ki je bil pred na tvoji krtini in kateremu bi bil imel ti črepinjo streti — pa bi vsega tega ne bilo; in kaj mi je ostalo drugega, da si rešim svojo staro polt, za katero mi je še zmerom več ko za tvojo grčo, katero ti je Bog optal namesto tovara na ramo.“

Ko bi bil Peter mogel to hudobo s pogledom na steno nabosti, bi jo bil; ali za zdaj je moral molčati in cigana zlepo zase pridobiti.

„Komu si še bleknil o tej reči kakor mojemu bratu?“ vpraša Peter.

„Nikomur!“ odgovori cigan. »Menil sem, da ga bom s tem pripravil za svojo reč in za svojo glavo, da mu obljubim sina nazaj prignati. V tem trenutku pa sem se

tvoje lepote domislil, in glej, stara šleva je bil toliko neumen, da je omedlel.“

„Svetujem ti, da mojega imena ne imenuješ več; brat bode morda umrl in tako te bom jaz spravil iz ječe,“ pravi Peter.

„Kaj, ko bi jaz namerjal tvoj del pri tem dejanju razodeti?«

„Nihče ti ne bo verjel, človeče! In potem ne upaj nič, to bo tvoja smrt; jaz si hočem prizadeti, da ne boš živel dva dni potem, ako imenuješ mene očitno.“

„Kaj, ko bi jaz dokazal, kar bom govoril? Ko bi jaz pripravil tvojega bratovega sina zopet nazaj in priče dobil zoper tebe? Da jih dobim — ne skrbi tega. Nečak tvoj pak je lep janičar; ni temu pet tednov, kar sem ga videl, morda te obišeče in svoj rojstni kraj, to je da po janičarsko, zakaj ne pozna dežele, kjer ima tako ljubega strica, kakor si ti, moj ljubeznivi tovariš! Kaj bi ti rekel potlej?« Rekši, se zakrohoče cigan.

„Tega ne storiš,“ spregovori Peter, »bilo bi tebi škodljivo.“

„Kaj je meni škodljivo, sodim le jaz; tebi pa le ena pomaga iz klešč, in ta je, da me spraviš iz te luknje na beli dan ali v črno noč. Ako me ti ne, oprostil se bom sam, potlej pa ti glej, kod boš hodil in kam boš stopil. Vzemi nož in prereži mi vrvi na hrbtu, ki mi vežejo roke, prišel bom že sam pod sonce.“

Petra vendar ni bilo volja tega storiti. Izgovarjal se je, da ga osvobodi kako drugače, bolj skrivaj, to bi bilo preočito.

(Dalje prihodnjič)

50 LET DUNAJSKEGA VELESEJMA

5. do 12. septembra 1971

s 30 strokovnimi sejmi za konzumne in investicijske dobrine

SEJEMSKA PALAČA

Potrošniške dobrine in luksuzni predmeti

Modne razstave: Petljasta moda iz Avstrije — Modna razstava kožuhov

Kolektivne razstave institutov za gospodarsko pospeševanje Koroške, Nižjeavstrijske in Tirolske

Posebna razstava: „Napravi si sam — rokodelčenje je lahko“

PAVILJON IZNAJDB

SEJEMSKO RAZSTAVIŠČE

Investicijske in potrošniške dobrine za industrijo, obrt in trgovino

Strokovni sejem za poljedelske stroje in orodje — ponovno s povečano ponudbo na večji površini

Poljedelske in posebne razstave:

„Naše vino — avstrijska specialiteta“ — Semena — Gnojila — Poučna razstava — Pojasnila o poljedelskih strojih — Razstava: konj, govedi in prašičev

Posebne razstave: „Embalaza“ — Fotografija — Kino — Optika

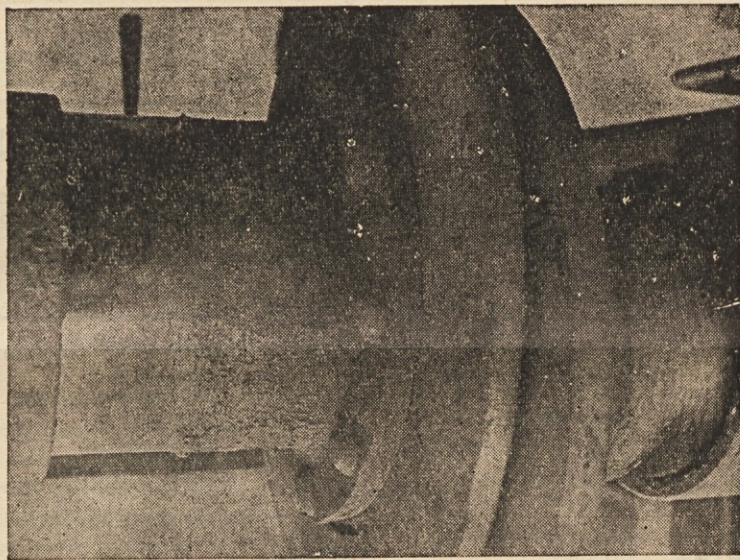
V paviljonu dunajske trgovinske zbornice: „ALU 71“

V paviljonu dunajske delavske zbornice: „25 let podržavljenе industrije“

Uradne nacionalne razstave 18 držav

POSEBNA AVTOBUSNA ZVEZA MED SEJEMSKO PALAČO IN RAZSTAVIŠČEM!

ODBIJAČI

MED ČLOVEKOM IN USODO MERKUR ZAVAROVANJE

Merkur Wechselseitige Versicherungsanstalt

Landesdirektion Klagenfurt — Celovec, Paradeisergasse 3

ELEKTRIČNE ŠTEDILNIKE

dobite že za **S 1.950.-**

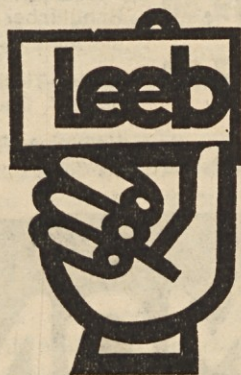
v trgovini

Adolf in Katarina KRIVOGRAD

9143 Šmihel pri Pliberku
Tel. 0 42 35 — 34 1 97

Vse
iz ene
roke

KOTMARA VES
KÜTTMANNSDORF
tel. 0 42 22—79 11 17

- BETONSKO PODJETJE
- VELETRGOVINA ZA GRADBENI MATERIAL

WOLFSBERG, tel. 0 43 52—29 91

Lahko si pa ogledate tudi najlepšo razstavo ploščic Avstrije.

Dostavljamo tudi v sobotah.

Informacije dobite v vseh zadevah v Kotmari vesi ali pa v Wolfsbergu.

HOČETE ZIDATI?

Vedno in vsak čas na razpolago odjemalcem

FERLACHER BETONWERK

J. Pagitz, Ferlach — Borovlje

Tel. 0 42 27 /375

(Dostavljamo tudi ob sobotah!)

Vsi lastniki peči na olje, gospodinjstva, obrti in bencinske črpalke, pozor!

- STROKOVNO IN TEMELJITO OČISTIMO VAŠE
- TANKE ZA OLJE!

Ostanki olja povzročajo velike ovire gorilniku (Ölbrenner), zato je tako čiščenje zelo važno. — Izvedemo tudi razne preureditve — od lahkega olja na plinsko olje (Diesel)

FRITZ PLETSCHKO

KLAGENFURT — CELOVEC, Völkermarkter Straße 50

■ Kličite telefonsko številko 80 2 90!

ZAHVALA

Ob smrti našega moža, očeta, starega očeta, tasta in strica, gospoda

Nužeja Hribernik

pd. Boštjana v Tucah

se vsem, ki ste dragega pokojnika obiskovali v njegovi hudi bolezni ter ga spremili na njegovi zadnji poti, prav lepo zahvaljujemo. Posebna zahvala č. g. župniku Cvetku za pogrebne obrede in za ganljive poslovilne besede ter g. prefektu Isopu za pogrebno sv. daritev. Enako tudi radiškemu cerkvenemu pevskemu zboru, ki se je v kljub delavniku zbral ter se poslovil od rajnega z ganljivimi žalostinkami. Pristrčna hvala pa tudi g. Tolmajerju, ki se je v imenu izseljencev poslovil od blagega pokojnika.

BOŠTJANOVA DRUŽINA
v Tucah

Športno društvo Št. Janž ima precejšnje težave

Kot druge južnokoroške vasi, vzdržuje tudi Št. Janž svoje športno društvo. Imenuje se ASKÖ Št. Janž ter goji sledeči dve disciplini: nogomet in smučanje. Medtem ko je predsednik celotnega društva **Mihi Gabriel**, načelujeta odsekoma za nogomet **Mihi Hafner** (športno zainteresirani mu pravijo „Seki“), za smučanje pa predsednik Slovenske prosvetne zveze Hanzej Weiss. Društvo že obstoja 11 let ter šteje v letošnjem letu približno 250 članov. Med igralci pa se najbolj odlikujejo **Hanzej Pscheider**, **Francej Müller** ter **Selan Florej Dovjak**, najboljši igralec **Zdravko Gabriel** pa je nehal igrati.

V zadnjem času so se morali odgovorni društveniki seznaniti s precej hudimi težavami. Št. Janž je bolj majhna vas ter potemtakem ne zmore „producirati“ kar tako tebi nič meni nič na tekočem traku aktivnih športnikov. Vrhu tega je ustanovil sosednji

Bilčovs svoje športno društvo ter pritegnil med svoje lastne vrste marsikaterega športnika iz Št. Janža. Ako še upoštevamo, da društvo nima osla, ki bi kidal same tisočake, se ni čuditi, če so nekateri zagovarjali ter še zagovarjajo ukinitve športnega kluba Št. Janž. Vendarle so se tokrat ponovno odločili za nadaljno društveno delovanje, kar je treba med drugim pripisati marljivemu in uspešnemu M. Hafnerju.

Neki zastopnik društva pa mi je tudi tožil, da imajo včasih težave zaradi sodelovanja raznih športnikov — Slovencev. Sicer vlada med domačimi športniki dobra harmonija, ali gotovi zastopniki drugih „športnih“ klubov, proti katerim mora Št. Janž nastopati, ne želijo slovenskih športnikov. Le-tem pa bi svetovali, naj svojih klubov ne imenujejo športno društvo, temveč klub za fašistično bikoborstvo...

Dvojna podoba slave vesoljcev

„Morda bi se ločila tudi poprej,“ pravi sedaj Carpenter, če ne bi bil postal tako znan. Na ločitev nisem ponosen. Moj porušeni zakon je posledica mojih dolžnosti in mojih javnih odgovornosti. Ko so moji otroci odrasčali, so me na televiziji vselej videli kot vesoljca in zelo redko kot človeka iz krvi in mesa. Podobno je bilo tudi z mojo ženo.

Visoka cena

Nekdanja gospa Carpenter pa pravi: „Biti vesoljec, pomeni, da se znajdeš v vlogi človeka, ki uživa veliko slavo. Toda od tega imajo najmanj koristi njegova žena in otroci. Ne poznam nobene družine vesoljcev, ki ne bi bila zavoljo vesoljskih poletov nekako oškodovana.

Zakon med Don Eiselejem, članom odprave apolla X, ki je 163 krat obkrožil Zemljo, je trajal 18 let. V tem zakonu so se rodili štiri otroci. Pred dvema leti je Eiselejeva žena zahtevala ločitev in obtožila moža duševne krutosti. Eisele živi danes kot tehnični asistent raziskovalnega centra v Virginiji in upa, da bo lahko postal pilot potniških letal.

Podobno je z vesoljcem Edgarjem Mitchellom, članom apolla 14, ki je februarja lani uspešno sodeloval pri odpravi na Luno. Mitchell se je skupaj s Shepardom sprehodil po Luni. Med vrnitvijo na Zemljo je opravil več psiholoških poskusov in navezal telepatički stik s štirimi ljudmi, ki so živeli v različnih ameriških mestih.

Toda njegovo potovanje in njegovi poskusi prav gotovo niso osrečili njegove žene. Po vrnitvi je Louisa Mitchell zahtevala ločitev zakona, češ da je „postal zakon neznošen zavoljo neskladja in nasprotij med najinima osebnostima“. Sedaj si je slavni vesoljec pustil rasti brado in pogosto predava o psihični moči.

Tudi Armstrong

Najbolj senzacionalno je odjeknil primer vesoljca Neila Armstronga. Človek, ki je prvi stopil na Luno je slovel kot vzorni oče in mož. Nihče ni mogel niti pomisliti, da bi utegnil Neil pokazati preproste človeške slabosti in se zagledati v drugo. Zato je burno odjeknila vest, da je postal Neil Armstrong

Pohišтво v veliki izbiri in ob ugodnih pogojih dobavlja in dostavlja

RUTAR — Dobrla ves

POHIŠTVO vsakdo potrebuje! RUTAR ustreže vsaki želji!

A-9141 Eberndorf — Dobrla ves, telefon 0 42 36 — 281.

ljubimec igralke in pevke Connie Stewens, nekdanje žene Eddija Fischerja.

Connie in Armstrong sta se spoznala v Vietnamu na prireditvi za vojake, ki jo je režiral komik Bob Hope. Sedaj oba slavna človeka videvajo skupaj na večerjeh in številnih javnih prireditvah.

Res, da funkcionarji NASA zagotavljajo, da zakon Armstrongovih ni prav nič ogrožen. Toda vse okoliščine kažejo na to, da je družina vesoljskega junaka na Zemlji resno ogrožena.

Die Weltwoche

ZVABEK

§ 23 tiskovnega zakona nas prisili, da objavimo sledeči popravek:

Entgegnung

Sie bringen in der Druckschrift „Naš tednik“ vom 24. 6. 1971, 23. Jahrgang, 26. Stück, auf Seite 8 einen Artikel mit der Überschrift

SCHWABEGG

Vier Pfarrbewohner für deutschen Gottesdienst und schreiben:

Eine große Menschenmenge versammelte sich vor dem Pfarrhof um dort den ehrwürdigen Herren zu begrüßen. Als vier Pfarrbewohner vor den Bischof traten, waren wir anfangs der Meinung, daß sie im Namen der Pfarrgemeinde den Bischof begrüßen wollten.

Dies ist unrichtig. Richtig ist hingegen, daß die namentlich genannten vier Herren nach mehreren schon seit längerer Zeit geführten Aussprachen wegen der Verwendung der deutschen Sprache bei Gottesdiensten in der Pfarre Schwabegg mit dem Gurker Ordinariat von seiner Exzellenz DDr. Köstner zu einer Aussprache eingeladen worden waren. Dieses Zusammentreffen fand auch nicht vor dem Pfarrhof, sondern im 1. Stock des Pfarrgebäudes statt.

Sie schreiben weiter:

Die größte Sorge dieser vier Männer war, bei der Kirchenbehörde zu erreichen, den heimischen Priester zu zwingen, deutsche Gottesdienste abzuhalten.

Diese Behauptung ist unrichtig. Richtig ist hingegen, daß größte Sorge dieser vier Männer es war, in christlicher Toleranz frei von Zwang das Zugeständnis der Abhaltung von zwei deutschsprachigen Gottesdiensten im Monat von der Kirchenbehörde zu erreichen.

Sie schreiben weiter:

Daß alle vier slowenischer Herkunft sind und daß sie auf die Frage des Bischofs, ob sie wohl slowenisch verstehen, aufrichtig dies mit ja beantworteten, sei nur am Rande erwähnt.

Dies ist unrichtig. Die Mitteilung, Engelbert Hirm, Albin Micheu, Adolf Sokoll und Johan Krall wären slowenischer Herkunft, ist unrichtig. Sie haben auf die Frage seiner Exzellenz dahin beantwortet, daß sie windisch verstehen.

Schließlich schreiben Sie:

Wichtig erscheint es mir aber zu sein, daß die echten Deutschen, deren es kaum viele gibt, daß man sie an den Fingern einer Hand aufzählen könnte, überhaupt nicht deutsche Messen verlangen.

Diese Mitteilung ist unrichtig.

Richtig ist, daß die namentlich genannten vier Herren als Vertreter von 86 Pfarrangehörigen, die am 27. 1. 1967 an das bischöfliche Ordinariat ein Ansuchen um Abhaltung von zwei deutschsprachigen Gottesdiensten je Monat gestellt haben, bei seiner Exzellenz vorgesprochen hatten. Es verlangen also mehr Pfarrangehörige als an den Fingern einer Hand abgezählt werden können, die Abhaltung von Gottesdiensten in deutscher Sprache.

*

Kdor pozna razmere, ki vladajo v območju Zvabeka oziroma v suški občini, bo vedel tudi primerno razlago tega popravka. Vsekakor bo razumel dejanski pomen tako imenovane »Christliche Toleranz« oziroma »frei von Zwang« firme Zvabek: opozorili bi samo na pismo, ki ga je poslal pred nekaj tedni obema slovenskima tednikoma vogrški šolski ravnatelj Koncilja in ki v marsičem razkrinka »svobodo«, ki jo baje uživajo Zvabečani glede slovenske narodnosti. Sicer pa se še bomo s fenomenom Zvabek v eni izmed prihodnjih številkih podrobneje bavili!

Japan Passap, novi pletilni stroj, na Japonskem izdelan, v Švici pregledan. Wollbar pri kapucinski cerkvi v Celovcu. vam vsak dan kaže, kako ravnati in delati s tem strojem.

Ročno vozlane so vse preproge na razstavi preprog pri Wollbar poleg kapucinske cerkve v Celovcu.

tedenski program

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 22. 8.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 23. 8.: 13.45 Informacije — Skladbe slovenskih skladateljev. — TOREK, 24. 8.: 13.45 Informacije — Športni mozaik — Veseli zvoki. — SREDA, 25. 8.: 13. 45 Informacije — Našim mladim poslušalcem — Mladina poje. — ČETRTEK, 26. 8.: 13.45 Informacije — Pesem povezuje (2. del posnetkov pevskega koncerta v Ločah 25. 7. 1971). — PETEK, 27. 8.: 13.45 Informacije — Prah izpod postelje. Veseloigra M. Košutnikove. (Ponovitev). — SOBOTA, 28. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

NEDELJA, 22. 8.: 9.30 Pisano domače — 10.00 Kmetijska odaja — 10.45 Otroška matineja — 11.35 Mestece Peyton — 13.30 Bagsvaerd: Evropsko prvenstvo v veslanju — 18.25 Slovo revolveraša — ameriški film — 20.00 TV dnevnik

— 20.35 Folklorni ansambel Beriozka — 21.35 Glas na obisku: Family Dogg — 21.50 Poročila — 22.05 Športni pregled.

PONEDELJEK, 23. 8.: 17.45 Drejček in trije Maršovčki — 5. del — 18.00 Risanka — 18.20 Obzornik — 18.35 Krvno maščevanje — reportaža — 19.05 Mladi za mlade — 20.00 TV dnevnik — 20.35 B. Britten: Owen Wingrave — TV opera — 22.15 Srečanje z Malrauxom — 23.00 Poročila.

TOREK, 24. 8.: 18.25 Obzornik — 18.40 Prijatelj Ben — serijski film — 19.35 Znamenitosti male dežele — Človek je ptica — 19.48 Varnostni pas — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Happy and — češki film — 21.45 Malo za šalo, malo za res — 22.10 Poročila.

SREDA, 25. 8.: 18.15 Obzornik — 18.30 Pika Nogavička — 19.05 Risanke in lutkovni filmi — 19.30 Na sedmi stezi — športna oddaja — 20.00 TV dnevnik — 20.35 I. Štivičić: Kam gredo divje svinje — 8. del — 21.35 Naša srečanja na tujem — Avstralija — 22.05 Poročila.

ČETRTEK, 26. 8.: 18.20 Obzornik — 18.35 Družina — poljudno znanstveni film — 19.05 Enkrat v tednu — 19.20 Vse življenje v letu dni — 20.00 TV dnevnik — 20.35 XXI. stoletje — 21.25 Mautpassanove novele — 21.50 Vivaldi: 4 letni časi — II. (jesen, zima) — ... Poročila.

PETEK, 27. 8.: 18.10 Obzornik — 18.25 Fant v televizorju — 19.00 Mestece Peyton — serijski film — 20.00 TV dnevnik — 20.35 S pesmijo in plesom: Pastir Kostja — sovjetski film — ... Odi-seja miru: Indokitajske dosje — ... Poročila.

SOBOTA, 28. 8.: 15.15 Svetovno prvenstvo v kajaku na mirnih vodah — Evropsko prvenstvo v plavanju za ženske iz Bratislave — 18.40 Obzornik — 18.55 Bratovščina sinjega galeba — 6. oddaja — 19.30 TV kažipot — 20.00 TV dnevnik — 20.35 S kamero po svetu: Sally in Joe — 21.00 Berlin: Plošča 71 — 23.00 Poročila.

KUPUJTE pri tvrdkah, ki oglašujejo v našem listu!

noch nie **WAR GUTES SO BILLIG**
Sommer Schluss Verkauf

bei SAMONIG

- Herrenleibchen oder -Slips aus Baumwoll-Rippkotikot S **10.90**
- Herren-Sockets Baumwolle oder Kräusel S **8.90**
- Herren-Strümpfe gute Baumwoll-Strapazqualität S **14.90**
- Herren-Netzhemden oder -Frottee-Pullis S **39.80**
- Herren-Sporthemden Kurz- oder Langarm S **49.80**
- Herren-Perlon-Fassonéhemden S **59.-**
- Herren-Mode-Jerseyhemden S **69.80**
- Herren-Batisthemden modische Dessins S **99.-**
- Herren-Uniformhemden mit Reservetragen S **89.80**
- Herren-Trikotpyjamas mit langer oder kurzer Hose S **89.80**
- Herren-Frottee-Badehosen oder -Shorts S **29.80**
- Frauen-Dralopullover S **49.-**
- Damen-Modepullis S **69.-**
- Damen-Jerseyblusen S **69.80**
- Frauen-Blusen bedruckt, Kurzarm S **39.-**
- Damen-Smokeblusen hochmodisch, Halbarm S **79.-**
- Damen-Batistblusen bestickt, Langarm S **99.-**
- Damen-Perlon-Steppschlafrocke S **89.80**
- Damen-Ischler-Trachtenwesten S **109.80**
- Damen-Moderöcke gefüttert S **79.80**
- Damen-Ornamentslips aus Baumwollripp 8.90 S **6.90**
- Damen-Kurzbeinhosen S **11.90**
- Damen-Kräuselhosen S **14.90**
- Damen-Perlonsatin-Unterkleider S **29.-**
- Damen-Perlon-Unterkleider gemustert S **49.-**
- Damen-Strumpfhosen S **7.90**
- Damen-Nachthemden S **59.-**
- Damen-Makkopyjamas S **79.-**

- Damen-Wäschegarnitur Hemd und Hose S **39.-**
- Damen-Bikinis oder -Badeanzüge S **79.-**
- Damen-Hot-pants die große Mode S **79.-**
- Damen-Frottee-Badekleider S **79.-**
- Damen-Modehosen lang S **98.-**
- Damen-Perlonstrümpfe S **3.90**
- Damen-Kniestrümpfe S **9.80**
- Reifen-BH mit schöner Spitze S **19.80**
- Frauen-Perlon-Kittelschürzen S **39.80**
- Servierschürzen S **10.90**
- Frauen-Kleiderschürzen aus gemustertem Baumwolldruck S **45.90**
- Frauen-Trägerschürzen komplette Durchschnitgröße, schöne Muster S **24.90**
- Damen-Perlonmäntel Langarm S **59.-**
- Mode-Georgettetücher S **5.90**
- Mädchen-Frotteekleidchen S **23.90**
- Mädchen-Dralonpullis S **49.80**
- Mädchen-Westen S **79.80**
- Mädchen-Bikinis oder -Badeanzüge S **29.80**
- Kinder-Samthosen in Modefarben, alle Größen S **79.80**

- Kinder-Frotteeleibchen S **39.80**
- Kinder-Sockets Baumwolle oder Kräusel S **7.90**
- Kinder-Frotteeslips S **8.90**
- Kinder-Strumpfhosen S **16.90**
- Kinder-Helancahosen alle Größen lang 59.— kurz S **49.80**
- Kinder-Trikotpyjamas S **29.80**
- Baby-Strampler Dralon 39.80 Baumwolle S **25.90**
- Baby-Rockerin Baumwolle 2 Stück S **28.-**
- Baby-Kleidchen Dralon S **59.80**
- Baby-Frotteepyjamas (Overall) S **49.-**
- Seidenbrotat-Steppdecken 130 x 190 S **149.80**
- Flanelldecken Karodessins S **59.80**
- Jacquarddecken pflegeleicht S **79.80**
- Federnpolster mit 1 kg Hühnerfedern gefüllt S **39.80**
- Tuchent gefüllt mit 3 kg Hühnerfedern S **149.80**
- Bettbezüge 130 x 190, reine Baumwolle, gewebt 99.— bedruckt S **89.80**
- Damast-Bettbezüge Markenware, 130 x 190 S **119.80**
- Polsterbezüge 60 x 80 S **26.90**
- Arlberg-Leintücher gute Strapazqualität, 150 x 230 S **49.80**
- Jacquard-Bettzeug 130 cm breit S **17.90**
- Schaftdamast Markenware, 130 cm breit S **25.90**

- Leintuch-Molino extrastark, 156 cm breit S **19.80**
- Diolen-Gardinen mit Bordürenabschluss und Bleiband 250 cm hoch S **49.80**
150 cm hoch S **25.90**
300 cm breit, gemustert S **39.80**
100 cm breit S **7.90**
- Acryl-Dekorvorhänge pflegeleicht, 120 cm breit S **39.80**
- Schaft-Krepp-Dekorvorhänge schöne Muster, 120 cm breit S **26.90**
- Vorhang- und Kleider-Reste zum halben Preis!!!
- Küchen-Hangerln Baumwollqualität S **4.55**
- Halbleinen-Geschirrtücher 50 x 70 S **8.90**
- Strapaz-Handtücher reine Baumwolle S **5.-**
- Frotte-Handtücher Strapazqualität S **9.65**
- Arbeits-Frotte-Handtücher starke Qualität, farbecht S **15.90**
- Jacquard-Frottee-Handtücher gut saugend, 50 x 100 S **19.80**
- Garten-Tischtücher gewebt, Baumwolle S **17.90**
- Halbleinen-Tischtücher gewebt S **39.80**

Also erst zu **SAMONIG**
VILLACH, AM SAMONIG-ECK